

Naročnina

za državo SHS:

za mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:

mesečno Din 30

Sobotna izdaja:

celoletno

v Jugoslaviji Din 60
v inozemstvu 80

SLOVENEK

S tedensko prilogo „Ilustrirani Slovenec“

Cene inseratovEnostolpna petlinna vrsta
mali oglasi po Din 1.50 in
Din 2.—, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 2.50,
veliki po Din 3.— in 4.—,
oglas v uredniškem delu
vrstica po Din

Pri večjem naročilu popust

Izhaja vsak dan izveniški
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.

Poština plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi
se ne vračajo: neuradna pisma se ne spre-
jema. Uredništva telefon 50, upravništva 328.**Političen list za slovenski narod.**Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Čekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Sara-
jevo 7.563, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.**Pašičev odposlanec.**

Režim, ki ga predstavlja Nikola Pašić, se ves čas, kar obstoja država SHS, trudi, kako bi pridobil zase slovenski narod. To je ena najbolj važnih točk njegovega programa. V ta namen se je posluževal najrazličnejših sredstev. Poskusil je s samostojno demokratično stranko, ki naj bi Slovence s pomočjo »jugoslovenstva« prevedla v velesrbstvo, če ne izlepa, pa izgrda. Organizirala so se teroristična krkela, ki naj bi slovensko ljudstvo s silo ustraševala, da bi se odpovedalo svoji narodnosti, veri in kulturi. Politična uprava se je popolnoma udejvala stranki, ki je z njeno pomočjo odstavljala naše župane, rušila ljudsko samoupravo po občinah, nastavljala režimu pokorne gerente, preganjala učiteljstvo in uradništvo, ki sočustvuje s slovenskim ljudstvom. Ustanovile so se samostojna kmetiška, radikalna in druge stranke, ki so v priporočile z demagoškimi obljubami velik lov na volivce, da ljudstvo odvrnejo od SLS, ki je edini branik slovenskega naroda in njegovih naravnih pravic. Zanesla se je v javno življenje korupcija na veliko, da bi se naše ljudstvo demoraliziralo, razcepilo in oslabilo v odporu zoper centralizem. Uprizoril se je kulturni boj, da bi ljudstvo ne moglo iz svoje vere črpati moralnih sil v tem svojem odporu. In končno se je pritisnil davčni vijak tako, da so rubežni na dnevnem redu. Skušali so celo zanesti razdor med slovensko duhovščino, da bi se izneverila svojemu ljudstvu in pustila slovenskega kmeta v borbi samega.

Vse skupaj pa ni nič izdalo.

Ko pa je po HRSS-stranki zapeljano hrvatsko kmetiško ljudstvo pred Pašičevim režimom položilo svoje orožje in je njega voditelj končno prišel v vlado, je upanje radikalov, ki sledi Pašiću, zopet oživel. S pomočjo radičevščine, njenih zapeljivih fraz in obljub, bi se dalo morebiti premamiti tudi slovensko ljudstvo, da bi tudi ono kapituliralo pred centralizmom. In tako je prišel minister Stjepan Radić v Ljubljano.

Njegov govor v Narodnem domu je bil ves osredotočen okoli hvale Nikoli Pašiću. »Vi ne veste,« je vzklilnik Radić, »kakšni veliki ljudje se nahajajo v radikalni stranki! Pašić je velik človek! Vse, kar se proti njemu govori in piše, je budalost in idiotizem.« (Narodni Dnevnik.) In tako je skozi celi govor kadij Pašiću in radikalni stranki, češ da je »seljačka«. Tako je gospod Radić opravil v Ljubljani posle radikalne stranke, ozir. gospoda Pašića, kojega režim nam nalaga take strašne davke.

Stjepan Radić se je tudi davkov dotaknil. Kot minister Pašičevega kabineta je izjavil, da Slovenija ne sme upati, da bi se njeno neznošno davčno breme olajšalo. »Kar se tiče izenačenja davkov, je ta stvar najtežja. Srbija plača malo. Ni mogoče enostavno odrediti, da bi Srbi plačali več, tudi glede Hrvatov je to težko storiti! Nemogoče je tudi, da bi se z eno potezo peresa za Slovence davki zmanjšali, ker bi bila država prikrajšana na dohodkih.« Tako je dejal Radić po »Slovenskem narodu«. Po »Narodnem dnevniku« pa je rekel: »Kar se tiče izenačenja davkov, je to najtežja stvar. Srbija plača malo. Ni mogoče doseči, da bi Srbi plačali več sedanje davke. Tudi Hrvati ne morejo vse plačati. Nemogoče pa je, da bi Hrvati in Slovenci plačevali tako malo davkov, kot danes Srbi. Tako bi država izgubila tretjino dohodkov.« Tako je izjavil gospod Radić in popolnoma odobrili finančno politiko gosp. Stojadinovića, ki stoji na stališču, da moramo Slovenci več plačati kakor drugi. In ta gospod Radić govori, da je z njegovim sporazumom s Pašičem nastopila v naši državi enakopravnost!

Pašičev odposlanec, ki je par dni preje Slovence imenoval najmanj nadarjeni narod med Jug-slovani, je v nedeljo strahovito kadij Slovincem. So »najbolj izobraženi, najnaprednejši, najmarljivejši, njihova dekleta so najlepša, njihovi fanti se najbolj imenitno tepo, so najboljši uradniki, treba je »ohraniti slovenski tip.« Slovenci ne smejo loviti samo drobtin, ampak biti popolnoma ravnopravni, in kar je glavno — »Slovenija mora biti ujedinjena« in sicer se bo to zgodilo potom Zveze narodov, ki bo Slovenijo obnovila in jo popolnoma ujedinila! Ta naj od vidovdanske ustave in ljubljanske in mariborske oblasti razdeljeno Slovenijo zopet zlepi skupaj.

Mi smo vedno mislili, da se mora Slove-

nija zediniti ustavnim putem. Če bomo čakali na Zvezo narodov, lahko čakamo petdeset ali sto let. Mi zahtevamo zedinjeno Slovenijo na podlagi načela narodne avtonomije, samoodločbe in enakopravnosti! To tembolj, ker je g. Radić na nedeljskem shodu venomer zagotavljal, da je »s sporazumom zagotovljen popoln razvoj slovenskega in hrvatskega naroda«, da radikali »ne vidijo v Slovincih in Hrvatih ničesar proti državi ali separatizmu«, da se »vsa posvetovanja ministrskega sveta, vsi intimni razgovori med ministri itd. vodijo v tej smeri.« Kljub temu pa nas Radić za to, da dosežemo svojo najelementarnejšo narodno pravico, naslavlja na — Društvo narodov v Zenevi!

Tudi to je razumljivo. Minister Stjepan Radić je prišel v Ljubljano kot Pašičev odposlanec. Kot tak je on prisegel na vidovdansko ustavo, je sprejel centralizem in se obvezal, da ga bo pomagal izvajati. On je za »ujedinenje Slovenije« samo v besedah, dejansko podpira on politiko parcelirane Slovenije. Zato se je tudi na nedeljskem shodu izmuznil vprašanju revizije ustave, rekoč: »Zato pojmuje moji samoupravo realno in jo je treba uvesti v obične, županije in oblasti. Potem se lahko lotimo vprašanja revizije v toliko, v kolikor bo to potrebno. Zakonodajna moč ostane v Beogradu, izvršilna moč se razdeli med Beograd, Zagreb in Ljubljano, v kolikor bo potrebno. To ni vprašanje teorije, ali vprašanje historične reminiscence, marveč vprašanje dejanske potrebe.« (Nar. dnevnik.)

Tako gospod Radić, ki pozdravlja zedinjeno Slovenijo, hoče, da se najprej izvede v državi Pašičeva »samouprava«. Šele potem se lahko lotimo revizije centralistične ustave, pa le, »kolikor bo to potrebno«. Na vsak način pa mora »vsa zakonodajna moč ostati v Beogradu, v Zagrebu in Ljubljani bodi le izvršilna in še ta le, kolikor bo potrebno! Kakšna revizija ustave je to, gospod Radić? Slovenski narod zahteva svojo zakonodajno avtonomijo in gospod Radić jo je, ko je še bil predsednik hrvatske republike, tudi zahteval, danes pa ne mara slišati niti o tem, da bi se dosegla zakonodajna avtonomija Ljubljane in Zagreba po reviziji ustave! Mogoče naj še revizijo ustave v tem smislu izvede — Društvo narodov? Človek bi dejal, da, kajti, kaj je zedinjena Slovenija brez zakonodajne avtonomije? Seveda Radić tega resno ni mislil, zato pa je tudi ves njegov govor in vsa njegova politika od začetka do konca neresna.

To je jedro vsega, kar je minister Radić povedal. Vse drugo je prazna slama. Prišel je v Slovenijo agitirat za Pašića, priporočat centralizem in opravičevat Stojadinovićevo fin. politiko. Prišel nam je enkrat za vselej povedat, da bo vsa zakonodajna moč ostala v Beogradu. Misli, da bodo Slovenci vse to mirno prenesli, ker je zavljal Pašičevo poslanstvo v sladke fraze o »slovenski duši«, »seljački demokraciji« in zabaval zborovalce z raznimi anekdotami.

Stjepanu Radiću je dala Ljubljana že v nedeljo primeren odgovor. Dalo mu ga bo tudi celokupno slovensko ljudstvo. On in njegovi pomagači se bodo prepričali, da je odpor prot centralizmu nezlomljiv in da je tudi radičevščina ne bo premotila, da bi klonila glavo pred njim kakor jo je hrvatska »seljačka demokracija«. Pašičev odposlanec je odšel iz Slovenije rebus infectis.

Francoska vlada odstopila.

Pariz, 23. nov. (Izv.) Painlevé je odstopil. Predsednik Doumergue je ostavko kabineta sprejel. Kot naslednika Painleveja imenujejo Herriota ali pa Brianda.

Pariz, 23. nov. (Izv.) Predsednik Doumergue je poveril sestavo nove vlade Briandu. Briand mu je odgovoril, da smatra za svojo dolžnost, da mu pomaga iz krize, in da se bo posvetoval s svojimi prijatelji.

Dr. Marx o nacionalizmu.

Berlin, 23. nov. (Izv.) Vodja centra in bivši kancler dr. Marx je govoril o ločarski pogodbi in je rekel med drugim: »Največja naša nesreča je nacionalizem in sicer za vse narode. Francoske nacionaliste opravičuje delovanje nemških nacionalistov in obratno. Briand bi Nemčiji v marsičem popustil, če bi ga ne ovirali francoski nacionalisti. Do cilja svetovnega miru le počasi napredujemo, dokler nas teže okovi nacionalizma.«

Veliki shodi dr. Korošca po Hercegovini.

DR. KOROŠEC ODIDE V SEVERNO DALMACIJO. — LEPI SHODI HPS V BANOVINI. — HRVATI ZAPUŠČAJO RADIČA.

Mostar, 23. nov. (Izv.) Po shodu v Mostaru sta imela dr. Korošec in Barić izbornu uspele velike sestanke v Širokem Bregu, Ljuboškem, Vitini, Posušju in Grudi. Vsi sestanki so bili zelo dobro obiskani. Nezačudenost z Radićevo politiko je silno veliko in ljudje se vračajo v HPS.

Šibenik, 23. nov. (Izv.) Semkaj sta dospela dr. Korošec in Barić. Imela bosta sestanke po raznih krajih severne Dalmacije.

Zagreb, 23. nov. (Izv.) Včeraj se je vršil shod HPS v Veliki gorici pri Zagrebu. Shoda se je udeležilo nad 300 ljudi. Govorili so dr. Šimrak, dr. Bakšić in dr. Andrić. Zborovalci so soglasno obsodili Radiča in njegovo politiko. Na shodu je nastopil tudi knez iz Lomnice, predsednik kraj. organizacije HSS, ki je izjavil, da obsoja Radićevo politiko in vstopa v HPS.

Pavle Radić se ni upal nrirediti sestanka v Sarajevu.

Sarajevo, 23. nov. (Izv.) Včeraj bi se imel tu vršiti sestanek Radićeve stranke. Za sestanek so se vršile velike priprave in napovedan je bil minister Pavle Radić. Sestanek pa se ni vršil, ker se je Pavle Radić zbal svojih lastnih prisilšev, ki so silno nezačudenost s sedanjo politiko HSS. Pavle Radić se je pripeljal v Sarajevo, na sestanek se pa ni upal.

Ta značilni dogodek se v vseh političnih krogih zelo komentira. Poudarja se, da se radičevci v hrvatskih deželah ne upajo več prirediti sestankov, oziroma na že napovedane ne pridejo, pač pa hodijo po Sloveniji, kjer so varni pred svojimi hrvatskimi veljavci, ki so ogorčeni nad njihovo politiko in bi temu dali primerne duška.

Odmev Radičevina ljubljanskega govora v Beogradu.

Beograd, 23. nov. (Izv.) Današnji listi poročajo Radičev govor na ljubljanskem shodu brez komentarja. Radićeve izjave precej komentirajo politični krogi, ki so misljenja, da se Radić kot minister nikakor ne bi smel držati starih demagoških navad in da bi moral bolj paziti na svoje izjave. V njegovem govoru vidijo predvsem dokaz, da je ostal isti, kakor je bil. V Beogradu govori proti Slovincem in se laska Srbom, v Ljubljani pa dela ravno nasprotno. Politični krogi so mnenja, da so Slovinci preveč pametni, da bi se dali zavajati na tak način.

Beograd, 23. nov. (Izv.) »Politika« prinaša poročilo o Radičevem shodu v Ljubljani in

piše med drugim: »Radić je govoril 1 uro in 40 minut. Da bi ljubljansko občinstvo moglo razumeti njegov govor, se je deloma posluževal kajkavščine in tudi slovenščine, ki je ne naglašja dobro, ter je s tem izzval pri navzočih smeh.« — O Radičevih poklonih Slovincem pravi »Politika«: »Govorec o Slovincem, jih je Stjepan Radić zelo pohvalil in dejal, da so najbolj kulturni, najmarljivejši in najbolj izobraženi. Slovinci so se mu smejali, ker jim je pred par dnevi v Beogradu dejal, da so najmanj nadarjeni.« — »Politika« objavlja tudi izjavo Stj. Radića njenemu dopisniku, da smatra svoj govor v Ljubljani za važen.

Med Vatikanom in Jugoslavijo ni nobenega diplomatskega spora.

Beograd, 23. nov. (Izv.) Iz zunanjega ministrstva javljajo sledečo informacijo: »Naše časopisje je objavljalo vesti, da je Vatikan odklonil sprejeti odpravnika poslov Jovanovića in iz tega sklepalo, da je radi tega prišlo do nesoglasij med našo državo in Vatikanom. Po najmerodajnejših poročilih gre pri stvari za nesoglasje, ki je že poravnano. Z ozirom na to ni nobenega poviča več za nesoglasje.«

Tako se glasi obvestilo, ki ga je dalo zunanje ministertvo. To poročilo je najboljši odgovor na hujkanje gotovega časopisja, ki je ob poslednjih dogodkih porabilo priliko za hujkanje proti Vatikanu in s tem proti katoliški Cerkvi. Obenem dokazujejo te informacije, da je Vatikan postopal popolnoma korektno, dočim se o nekaterih funkcijah tega ne more trditi. Vse vesti, ki so bile v svobodnemiselnih listih, so tendenciozne in brez vsake podlage. Očividno je, da so merodajni krogi uvideli, kakšna škoda bi nastala za naše interese, če bi vodili politiko, kakršno želijo ti časopisi. Gotovo je, da bodo

merodajni krogi v bodoče pri razpravi o teh vprašanjih zastopali tudi interese države in ljudstva.

Beograd, 23. nov. (Izv.) V Beograd so prišli nadškof Bauer, mariborski škof Karlin in djakovski škof Akšamović. Takoj po prihodu so se vpisali v dvorsko knjigo za avdenco pri kralju. Cilj njihovega prihoda je, da kot odposlanci jugoslovanskih škofov obvestijo merodajne kroge o željah katoličanov, ki so bili najbolj izraženi na posebnih konferencah jugoslovanskega episkopata v Zagrebu. V to svrhu so imeli dopoldne dolgo konferenco z Ninčičem o vseh teh vprašanjih, posebno pa še o vprašanju zavoda sv. Hieronima. Popoldne so razpravljali o istih vprašanjih z ministrom za vere. Pri tej priliki so ga opozorili na zavod sv. Hieronima in na stališče, ki ga zavzemajo diplomati v tem vprašanju. Skofje ostanejo v Beogradu do srede tega tedna, da še nadalje razpravljajo z merodajnimi krogi.

Naši poslanci za carine prost izvoz lesa.

Beograd, 23. novembra (Izv.) Na seji finančnega odbora se je razpravljalo danes o izvoznih carinah. Vlada večina je glasovala za to, da se uvede izvozna carina na sladkorno repo, slive, opium, perutnino in kar je našel finančni minister.

Posl. Pušenjak se je zavzemal za carine prost izvoz jaja. Dr. Kulovec se je zavzemal za carine prost izvoz lesa. Pri čl. 24. ki govori o izvoznih carinah, je dr. Kulovec zahteval, da se ukinejo izvozne carine na les. Zahtevo je utemeljeval s tem, da je v nekaterih krajih kmetškemu ljudstvu glavni vir dohodkov, ali celo edini vir les. Če se ugovarja, da imamo pri nas lesno industrijo, žage

in male žage in jih je treba ščititi, ta ugovor ne drži, ker bi žage z ukinitvijo carin ne bile pokopane. Les v neobdelanem stanju toliko podraži prevoz, da ni v nobenem sorazmerju s carinami. Zato so prej tuji postavili žage pri nas in les obdelali, da je bil s tem prevoz cenejši. To velja še prav posebno za žage v najboljšem slučaju dobi trgovce na žagi iz lesa 62 odstotkov. Pri prevozu mu torej odpade 40 do 50 odstotkov. Pri tem ima mnogo večji dobiček, kakor bi mu že preostalo na carini. S tem pa tudi ne bo delovna prilika prav nič manjša. Če pa carine ostanejo, bo pa moral lastnik les toliko ceneje prodajati. — Poslanec Pucelj je bil proti ukinitvi carine na les. Večina je ukinitve odklonila. Poslanec Pušenjak je z ozirom na javno finančnega ministra, da iz fiskalnih razlogov vztraja pri izvoznih carinah na les, v interesu bednega pre-

bivalstva stavlja sledeči predlog: »Izvoz neobdelanega lesa kmetov in posestnikov, katerim gozdovi leže na državni meji in za nje ni možno, da bi les obdelali, je izvoz svoboden pod pogoji, ki jih predpiše finančni minister v sporazumu z ministrom za šume.« Vlada večina je vse predloge opozicije odbila. Poslanec Pušenjak je predlagal, da naj se zniža carina na izvoz fabriških instalacij. Finančni minister je na ta predlog pristal. Znižala se je na 8 zlatih dinarjev. Nato so bile izvozne carine soglasno sprejete. Finančni minister bo v kratkem stvar predložil ministrskemu svetu.

Nato se je razpravljalo o dvanajstih. Prvi je govoril poslanec Lorković. V enournem govoru je pojasnil težavno stanje na Hrvaškem, ki je nastalo največ z ozirom na slabo finančno politiko sedanje vlade. Lorković bo na jutrišnji seji svoj govor nadaljeval.

Belgrad, 23. novembra. (Izv.) Dopoldne je odsek finančnega odbora za carinski tarif razpravljalo o uvoznih carinah na kamen in keramične izdelke. Sprejete so bile postavke, kakor jih je predlagala vlada. Poslanec Pušenjak je pri tej priliki stavil več predlogov, ki jih je vladna večina odbila. Poslanec je izjavil, da bo svoje predloge za zaščito našega prebivalstva v plenumu finančnega odbora ponovno stavil.

Resen položaj v Egiptu.

London, 23. nov. (Izv.) Zaglul-paša je izjavil, da so vsa svarila, grožnje in varnostne odredbe angleške vlade nevarno izzivanje, on pa svari svoje pristaše, da bi se dali izzivati. Zaglul-paša napoveduje revolucijo v Egiptu, če ne bo vlada držala svoje obljube in razpisala novih volitev. Verjetno je, da bi pri volitvah dobil Zaglul-paša večino.

SPORAZUM MED ANGLIJO IN FRANCIJO NA VZHODU.

London, 23. nov. (Izv.) Chamberlain in novelimenovani francoski guverner za Sirijo De Jouvenel sta sklenila sporazum, da bosta Anglija in Francija skupno nastopali proti Turčiji in proti muslimanskemu pokretu v srednji Aziji.

Italija.

SENAT ODOBRIL TRGOVINSKE POGODBE Z RUSIJO.

Rim, 23. nov. V sobotni seji je senat odobril izvršilni zakon k trgovinski in carinski pogodbi z Rusijo. Senat se je nato odgodil na nedoločen čas.

»CORRIERE DELLA SERRA«.

Milan, 23. nov. Sobotna popoldanska izdaja »Corriere della Serra«, ki jo je kot zadnjo uredil sen. Albertini, je bila zaplenjena. Nato je izšla druga izdaja. — Novi ravnatelj je comm. Croci, dosedanji listov poročevalec v Parizu.

ITALIJANSKA DELEGACIJA ZA PODPIS LOCARNSKE POGODBE.

Rim, 23. nov. Italijanska delegacija, ki pojde v London podpisat locarnski pakt, je sestavljena sledeče: Sen. Scialoja, markiz Medici del Vascello in pravni izvedenec Pilotti. Mussolini ne gre v London.

ANGLIJA ZA RAZOROŽITEV.

London, 23. nov. (Izv.) »Chicago Tribune« poroča, da je imel angleški državni obrambni svet ta teden dve seji, na katerih so se posvetovali o omejitvi oboroževanja v zraku, na kopnem in na morju. Iz teh posvetovanj sklepa, da bo vprašnje razorožitve kmalu prišlo na dnevni red ene ali druge seje Društva narodov.

Podpirajte naše dijake.

Slavnostno vezilo.

(Govoril dr. Franc Sušnik na akademiji v čast Slomšku in Kreku v Mariboru dne 22. novembra 1925.)

Zato »zvonovi, zvonite lepó« —

ker je to čuden praznik, ko se poročata Ljubljana in Maribor in se zlivata moža v en ognjeni stebler pred Izraelom in sto let slovenskega življenja.

Otrok smo bili in neboljen, ko je v vrhovih zaigrala pesem Ilirije. Otrok smo bili in nič nismo umeli. Hodili smo, da orjemo na svojih poljih in da sejemo svoje seme in da žanjemo za tujce. In pes je lajal in ga ni bilo sram svojega laježa; nas so naučili, da nas je bilo sram svojega golčanja. Otrok smo bili in nismo razbrali slova in se nismo niti zjokali nad grobom uvojem.

Takrat je prišel učitelj naš, za roko je lovil neboljenčce in nista mogla odoleti Blaže in Nežica, sedla sta mu k nogam in brala raz njegovih ust.

Njegova beseda je bila ogenj in je gorela od ilirskega Zagreba tja do koroške Svete Gospe: tam, kjer so nekoč kraljevali svobodni knezi, tam je govoril pred križem in pred Najsvetejšim, v cerkvi govoril visoko pesem naše besede in našega jezika in slovanskega občestva:

»Ljubite svoj rod! Spoštujte svoj jezik! Amen. Amen.«

Velik Radičev flasko v Ljubljani.

RADIČA SPREJELA PRED NARODNIM DOMOM VELIKA MNOŽICA Z UGLUSUJO-CIM ŽVIŽGANJEM IN VIHARNIMI VZKLIKI: »DOLI RADIČ!« — KONFUZEN GOVOR STJEPANA RADIČA. — RADIČ SE PO GOVORU NAGLO ODPELJE ZA NAROD-NIM DOMOM MED OGORČENIMI DEMONSTRACIJAMI.

Da je vladalo po vsej Ljubljani največje zanimanje za osebo predsednika bivše hrvaške mirotvorne republike in sedanjega Pašičevega ministra, je jasno. Ni čudno tedaj, da so se začele v nedeljo zbirati že kmalu po osmi uri dopoldne pred Narodnim domom vedno večje množice, deloma s pravilnimi vabili in izkaznicami za napovedani shod, deloma pa tudi brez teh le v to svrhu, da ga vidijo pri prihodu iz obličja v obličja. Toda vsaj prvi so delali račune brez krčmarja. Pred vzhodom v Narodni dom je namreč stala četa stražnikov, za njim pa posebni cenzorji, ki so premerili vsakega lastnika vabila od nog do glave in kdor se jim je zdel le količkaj sumljiv, so mu zabranili vstop v ne baš prijaznem tonu. Podobni cenzorji so stali potem še prav do vhoda v veliko dvorano, tako da so bili vsi poslušalci radičevskega evangelja prerešeni res prav temeljito. Enemu je reditelj dejal: »Radič ni medved, da bi ga hodilo gledati! Marš nazaj!« To nepričakovano postopanje je vzbujalo seveda med množico precejšnjo nevoljo, ki se je stopnjevala še s tem, da gosp. Radiča le ni in ni bilo, kljub temu, da je odbila že ura devet in tudi pol desetih.

Okrog tri četrt na deset pribrižani končno iz megle po Aleksandrovi cesti dva avtomobila ter se ustavila pred ulico, ki jo je napravila med množico okrog 50 glav broječa policija. Iz prvega avtomobila izstopi g. Radič s soprogjo, iz drugega pa njegova suita z gg. Prepeluhom in Puceljem na čelu. Ko koraka vsa družba v špalirju policije, so mogli gosp. Radič in njegovi slovenski trabantje prav točno spoznati in čuti, kako sodi o njihovi politiki slovenski narod. Iz sto- in stoglavne množice se namreč vsuje na Radiča in njegovo družbo cela ploha klicev, ki so izražali vihar ogorčenja: »Izdajalec!«, »Pluj Radič!«, »Pašičev kulukar!«, »Glejte čudotvorno republiko!«, »Ven iz slovenske Ljubljane!« itd. itd. je zavrslo vse vprek med oglušujočimi žvižgi in vsesplošnim žvižganjem. G. Radič je ves bled in prepaden stopil hitro do vhoda v Narodni dom, kjer se je obrnil proti množici in rekel: »Kadar pridem drugi put, takrat primite kamnanje i bacajte ga vame, a ne sedaj, ko stopam prvi put na sveta slovenska tla.«

Toda ogorčena množica mu ni pustila nadaljevati, narkar je hitro izginil v poslopju. Ljudstvo je pa še naprej dajalo izraza svojim sodbam o Radiču in njegovi politiki.

To in tako živahno vrvenje ni minilo tudi še potem in množice demonstrantov so še naprej oblegale Narodni dom. Policija pa je izpraznila kmalu ves trg pred Narodnim domom ter zaprla vse dohode do njega, zato so se pa zbrale tem večje mase naroda za policijskimi kordoni ter pričakovale prihoda »slavljenca« iz Narodnega doma. Okrog enajstih je bil shod končan in g. Radič sede s svojo generaliteto vnovič v pripravljene avtomobile, toda to pot se niti ni upal podati več po Aleksandrovi cesti, temveč je izginil kar za Narodnim domom, kljub temu je pa mogel prav jasno in točno slišati, kako presoja Slovenija njega in njegovo politiko. Kakor pri prihodu tako so ga pozdravile pri odhodu množice z oglušujočim žvižganjem in vihar-nimi klici največjega ogorčenja in gneva, ki se niso hoteli poleči še dolgo po njegovem odhodu.

Ob tričetrt na deset je prišel v dvorano Stjepan Radič v spremstvu svoje soproge in posl. Pucelja. Kakih 50 klakerjev ga je pozdravilo s ploskanjem in živio-klici, medtem ko je bilo med zborovalci za Radiča le malo navdušenja. Zlasti se je to pokazalo med govo-

rom, ki ni našel nobenega pravega odmeva. Le tu pa tam je povedal Radič kaj takega, čemur je par ljudi pritrjevalo. Radičev govor je napravil na navzoče zelo mučen vtis, ker ni v njem podal nikakega programa in ni v njem pojasnil potrebe takšnega »sporazuma«, kakršni je današnji. Posl. Pucelj je bil v oči-vidni zadregi, posebno ker je Radič časih govoril, kakor da bi se iz najresnejših stvari šalil.

Shod je otvoril Pucelj in izjavil, da je edini namen današnjega shoda, da Radič Slo-venijo informira o najvažnejših dnevnih vprašanjih. Dal je besedo Stjepanu Radiču, ki je izjavil sledeče. (Objavljeni odstavki so točno od našega stenografa na shodu bili stenogra-firani.):

»Največja ovira sporazumu je bilo krivo mnenje skupine sam. demokratov, ki so mi-slili, da je pametna državna politika le tista, ki ima železno roko. Dnevni dogodki kažejo, da mora biti povsod sporazum. V angleški literaturi je izšel spis, ki govori o kompro-misu, na katerem temelji vsa naša civilizacija. Zapadni svet je poln škandalov, ker ne pozna kompromisa.«

»Kdo je delal sporazum? Kako ga je de-lal in kake so njegove glavne posledice v no-tranji, zunanji in gospodarski politiki. Spora-zum je ustvarila nujnost. Rekel sem svojemu nečaku Pavlu: »Pojdi k Pašiču in mu reci: »Vi ste bili kmetijska stranka in ste to tudi sedaj.« Sporazum sem delal direktno s Pašičem.«

Nato je Radič navajal, kaj da govore naši diplomati v tujih državah o sporazumu. Našel je razne diplomatske zastopnike. Rimski po-slanik Antonijević mu očitno ne ugaja, kajti o njem se je izrazil: »Antonijević je slab!«

Obširno je govoril o razmerah v Italijo.

Nato je govoril o radikalih:

»Radikali imajo velike in umne ljudi. Videl sem, kako so strpljivi. Vse kar se go-vori proti njim je budalost. Vi ne veste, kako veliki ljudje se nahajajo v radikalni stranki. Pašič je velik človek! Vse, kar se proti njemu govori in piše, je budalost in idiotizem. Da bi čuli predvčerajšnjim g. Pašiča v ministrskem svetu, ko je finančni minister poročal o dav-kih, vojni minister o svojih potrebah! Sicer ni iniciativen človek, pač pa je velika njegova sposobnost sprejemati iniciativne predloge. Prvo načelo sedanje vlade je štediti. Reduci-rati bo treba orožništvo. Pri nas ni nihče proti-državni, bedasti so pa.« Ko je prešel k dav-kom, je dejal:

»Kadar delavec zajutrkuje, se mora za-vedati, da je njegov zajutrjek neobdavljen, pa najsi zajutrkuje kruh, maslo, šunko, tudi kranjske klobasice so zelo dobre, ali žganci. Kar se tiče izenačenja davkov, je to najtežja stvar. Srbija plača malo. Ni mogoče doseči, da bi Srbi plačali vse sedanje davke. Tudi Hrvati ne morejo več plačati. Nemogoče pa je, da bi Hrvati in Slovenci plačevali tako malo davkov, ko danes Srbi, ker bi država izgubila tretjino dohodkov. Za izenačenje je potrebna sistema-tična in previdna politika, ki se ima izvajati pametno in polagoma. To je politika vseh pametnih ljudi.«

O slovenski prosveti je izvajal sledeče:

»Vi Slovenci nimate analfabetov. Vi imate klerikalne učitelje, ki so izvršni. To je velika stvar. Vaše ljudske šole so najboljše v celi državi. Trudite se, da ostanejo na isti višini. Vaše srednje šole so najboljše. Univerza, vi-dite, kako se razvija. Obstojta šele šest do sedem let, to se mora razvijati.«

fabriko k delavcu in sedel ob cestah z dese-timi brati. Vse je zbral, vojsko je zbral — takrat, ko sta bila Blaže in Nežica seme izkrevavelega naroda.

Takrat je vstal in je obrisal solzo trpe-čim in je postavil dom brezdomovincem in je dal kruha lačnim in je odprl zaprta srca in sejal seme izkrevavljenega naroda.

Takrat je vstal in podrli meje na Soči tja do beneškega Vidma in meje na Sotli do srb-skega Srema pred vrata belgrajska: »naš ve-liki pop!«

In je bil prerok in je peljal ljudstvo na goro, da so mu zasvetile zarje Vidove — oče ponižanih in razžaljenih, evangelist naš. —

No vem, ali sta dva, ali sta eden. Dva sta grobova v Ljubljani in Mariboru: eden edin je ognjeni stebler pred ljudstvom v puščavi.

Zahvaljena bodi ta dan zemlja slovenska, ki si nam rodila svetega našega in evangeli-sta našega.

Zahvaljene gorice štajerske, kjer »Slo-ven«e Slovence vabi« in kjer je hriček ne-deljski in kjer so zvonovi zazvonili najlepšo večernico!

Zahvaljena žalostna Koroška od celovških grobov do lavantinskih spominov!

In zahvaljena vesela Dolenjska s svojim dekliskim smehom in svojim otroškim srcem!

Zahvaljena marljiva Gorenjska s svojo možko voljo in odločnostjo!

»Slovenstvo je velik pojem, ki je dal me-lemu slovenskemu narodu velike sposobnosti. Zvezati Hrvati in Slovence, odvezati Srbe, e-jih tepejo, to je neumnost. Slovenci so kot me-narod z velikimi slovenskimi idejami živ in napreden narod. Njegovi generali, Prešeren, Gregorčič, Krek, so mnogo napravili.«

Glede ustavnega vprašanja je izjavil:

»Mi pojmujeemo samoupravo realno in je-hočemo uvesti v občine, županije in oblasti. Potem se pa lahko lotimo vprašanja revizije, kolikor bo to potrebno. Zakonodaja bo ostala v Belgradu, eksekutiva pa se bo razdelila med Belgradom, Zagrebom in Ljubljano, ko-likor bo potrebno. To ni vprašanje teorije, a vprašanje historične reminiscence, marve vprašanje dejanske potrebe.«

Stjepan Radič je tudi napadel študent-reko: »20—30 tisoč študentov ne more ime-odločilne besede proti deset milijonom kme-tov.«

Glede vere je dejal:

»Vera ni v nevarnosti. Eden veruje, drug ne veruje. Vera je v duši. Molitev je razgovo-r z Bogom. Kdo more te odnošaje spreminiti ko so vse vere svobodne!«

»Bil sem zunaj v svetu, Dunaju, Moskvu in Londonu, kjer smo se razgovarjali pri čaju. Vedno sem vsak pogovor začel s Slovenci. Njih je najmanj, so pa najbolj izobraženi imajo najlepša dekleta, najlepše pojejo, njih fantje se pa najstrašnejše tepejo. Slovence b napravljal za inspektorje v upravi, kadar se bodo naučili državnega jezika, no — nauči-se ga bodo, ker imajo Slovenci »Sitzfleisch« Slovence, hvala Bogu, da jih ni več kot en milijon, da jih ni preveč, ker birokratov ni treba preveč. Hvala Bogu, da jih ni več ko-en milijon. Ves Belgrad je poln slovenskih uradnikov. Hrvati in Srbi brez Slovencev ne bi mogli delati. Kar mi Srbi in Hrvati napi-šemo, to je treba napraviti in izvesti. Zato se Slovenci absolutno nenadomestljivi. Vaša last-nost, da imate širok pogled, je velika vrline velika linija, kakor bi rekel Krek. Največ sem prišel v Slovenijo zato, da vam povem, da ste vi Slovenci poklicani v naši državi za dejan-ske organizatorje velikega dela za kulturo. Vi Slovenci boste prišli v vlado, ne od zgoraj ampak od spodaj. Vi imate Slovence v vladi (Klici: »Nimamo ga!«) E, pa imate ga! Tuka je Pucelj, ki je danes napol v vladi, jutri bo cel.«

»Vaše glavno mesto je Ljubljana, to po-meni ljubljena.«

»Koroško smo izgubili po krivdi tistih, ki so me izžvižgali. Povprašali jih bomo, kako Bomo videli, kaj bodo povedali. Slovenije mora biti ujedinjena. Jutri bo preko Lige na-rodov zedinjena. Zivela Slovenija!«

S tem je Radič končal svoj govor. Poslana je bila udanostna brzokavka kralju in Pašiču. Pucelj je zaključil shod z zahvalo tistim, ki so Radiča izžvižgali, na kar je Radič zaklical: »Tudi ti bodo naši!«

Ko je Stjepan Radič odhajal z odra, je izjavil okoli stoječim, da pride 17. decembra v Maribor.

Klakerji so hoteli žalostno razpoloženje in slab vtis, ki ga je napravil Radič s svojim govorom, zmanjšati in zboljšati s tem, da so začeli ploskati.

Vsa ta umetna sredstva pa niso navzočega občinstva mogle navdušiti. — Ljudje so se mrmraje razhajali in izjavljali, da bi bil moral Radič priti pred ljubljansko javnost z boljšim govorom, ki ne bi vseboval toliko nelogičnosti in tolike miselne raztrganosti. Splošno je bila sodbda, da je Radič s tem shodom zgubil mno-go pristašev, ki so se lahko prepričali na la-stna ušesa o njegovi nedoslednosti.

Na banketu pri Štruklju je napadal raj-nega Kreka, na shodu pa ga je hvalil, da je bil velik mož in da je napravil mnogo do-brega!

In še ve, sajaste fabrike, zahvaljene za svojo vero in svoje trpljenje.

Iz te zemlje, vriskajoče v svojih goricah zamaknjene v svojih gozdovih, ljubljene v svojih poljih, žalostne za gorami in božje v svojih neštetih cerkvicah:

iz te zemlje ju je rodila slovenska mati. Slovenska mati, ki je kakor pravljica in kakor križana ljubezen, ki čaka in vabi na srce domači grudi.

Uborna slovenska mati, ki zdaleka pri-haja po trudni cesti v mesto, nerodna v bla-nih škornjih in ceneni ruti, izza vogla gleda z sinom, da ne bi osramotila gospoda. In zad-nji novic mu daje in lačna se vrača trudna pot od sina, ki jo je morda zatajil.

Verna slovenska mati, ki si premoli težke noči za srečo otrok, ki si nas pokrivala za popolno svetlinjo našo.

Zahvaljena slovenska mati za svetega naš-šega in evangelista našega.

In še ti zahvaljen, še ti slovenski duhov-nik. Nisi rasteš iz domovine v sinjo brezbarv-nost sveta: vračal si se v ljudstvo in bil vr-nar in nosil v sebi srce svojega ljudstva.

Zahvaljen ta dan, ko slavimo v geniji svojih samega sebe.

Ne vem, ali sta dva, ali sta eden.

Dva sta Ljubljana in Maribor in dva sta grobova in eden je ognjeni stebler, kipeč dveh grobov in iz zemlje ljubljene, — do-tudi preko mej 10. oktobra in preko mej Ru-palla — ognjeni stebler do neba, kjer je sve-naš.

Rastla sta Blaže in Nežica in zrastle v vi-gred narodov. Jasnilo so se zarje in veseleje so se smehljale bele hišice in nageljni in rož-marin; saj jih je vsadil on. In vedra je bila pesem goric in pobožna; saj jo je zapel on. In resna in zavestna je bila beseda očancev; saj jo je povedal on. In v upanju je bilo žar-ko oko mater; saj ga je vžgal on.

In kaj Rusi, Poljaki in Čehoslovaki, če so ga primerjali za največjimi pedagogi! In kaj sovražniki, če so mu grozili veleizdajniku! On je vriskal in jokal s svojo zemljo.

Rastla sta Blaže in Nežica in sta se naučila čitati knjigo svojega srca. In sta se naučila pisati knjigo svojega duha. Vstvaril jima je zakladnico, ki neusahno siplje bogastvo mili-jonov knjig.

In še je bil sveti naš in je povedal, da nismo tu doma. In je povedal, da je Oče v nebesih, ki je pravičnejši kot vsi pravičniki, ki je boljši, ko vse matere slovenske, ki je lepši ko vse pesmi slovenske.

Rastla sta Blaže in Nežica iz polja do-mačega visoko do cerkve na gori in gledala v nebo.

Potem je umrl, sveti naš.

Potem je umrl. —

In ko so bile njive pretesne in vasi pre-majhne, ko so veneli nageljni in rožmarin, ko so sirene prevpile zvonove in so se skrili rdeči fantje v blede fabrike in nočne rove: takrat je zopet vstal.

Takrat je zopet vstal in šel na polje h kmetu, in šel v hlev h gospodinji, in šel v

Radičev shod v Veliki Loki.

Popoldne se je Stjepan Radić odpeljal z avtomobilom v Veliko Loko na Dolenjskem, kjer se je vršil ob treh javen shod. Ob Radičevem prihodu v Veliko Loko je bilo čuti samo par klincev: Živijo! Shoda se je udeležilo 600 do 650 oseb, med njimi mnogo pristašev SLS, ki so prišli iz radovednosti pogledat Radičev shod. Shod je otvoril tajnik samostojne kmetijske stranke G. Bukovec. Najprej je govoril St. Radić. Ponovil je v izveščku svoj ljubljanski govor in posebno poudarjal, da se mora v naši državi voditi kmetijska politika, katero želi tudi sam kralj. Vsi Slovenci, Hrvatje in Srbi smo kmetjskega pokolenja. Kmet mora postati samostojen in se zavesti, da »seljak je seljak, pop je pop, bob pa bob«. Govoril je prav lepo o katoliški veri in celo citiral katekizem. Pozival je ljudi, naj ostanejo zvesti svoji katoliški veri, pa tudi svojemu kmetjskemu programu. O dr. Korošcu je Radić dejal, da je kot železniški minister prav dobro poznal vse železniške postaje, samo Zagreba ne. Vozil se je vedno mimo Zagreba v Belgrad. (Medklci: Ravno dr. Korošec Vas je vedno vlekel iz blata!) Sedanjih pet kmetjskih ministrov zastopa tudi Slovence, dokler ne bodo dobili svojega ministra, kar upa, da se bo kmalu zgodilo. (Klic: Živio Pucelj!) Omenjal je, da imamo preveč orožništva, pozabil pa je povedati, da je prišlo v Veliko Loko Radića stražiti nad 40 orožnikov. Proti koncu svojega govora je govoril Radić o nedeljivosti Slovenije, katero bo treba še razširiti in pridobiti brate, ki so onstran meje. To pa ne z vojno, ampak s pametno diplomacijo in potom Društva narodov. Z vzklikom: »Živeli Slovenci«, je Radić končal svoj govor. Med govorom ni bilo čuti nobenega odobravanja. Ljudje ga tudi niso razumeli, ker je vedno pol stavka povedal glasno, drugo polovico pa skoro šepetaje.

Za Radičem je govoril poslanec Pucelj, ki je opravičeval zvezo z Radičem. Dejal je, da so samostojni kmetje nad 6 let hodili po napačni poti in se vozili mimo Zagreba v Belgrad. Sedaj se-le da so prišli na pravo pot in se ustavili v Zagrebu. Govornik je omenil karikaturo v nekem ljubljanskem dnevniku, ki predstavlja Radića z opankami in torbo, v torbi pa tiči mali Pucelj. G. Pucelj pa se je pohvalil, da se prav dobro počuti v Radičevi torbi in napadal poslance SLS, da nič ne delajo in zato tudi ničesar ne dosežejo. Pucelj sam da je v zvezi z Radičem že veliko dosegel, posebno pri carini. Izvoz kmetjskih proizvodov: žita, živine itd. bo popolnoma prost edino po zaslugi g. Pucelja, sicer on in njegovi zavezniki radičevci ne bodo dali vladi dvanaestin. G. Pucelj je sploh vse uspehe pripisoval sebi, ni pa povedal zborovalcem, da se je on zelo neredno udeleževal carinskih razprav, da je bil peto kolo v dotičnem odseku in da je raje agitiral po Sloveniji kakor delal v Belgradu. Kar je bilo v carinski razpravi sploh mogoče doseči, so dosegli člani Jugoslovanskega kluba s pomočjo srbskih kmetjskih poslancev. To je dejstvo, ki ga tudi g. Pucelj ne bo mogel utajiti. To je vedela tudi večina zborovalcev in zato g. Pucelj ni žel nobenega odobravanja. Ploskal mu je samo general. Štab samostojne kmetijske stranke, katerega so tvorili po večini razni gospodje iz Ljubljane.

Podpredsednik HSS dr. Maček je nato pozdravil Slovence v imenu katoliških Hrvatov. Po govoru g. župnika Oblaka iz St. Lovrenca, o katerem poročamo na drugem mestu, je bil shod, ki je trajal dobro uro, zaključen.

Po shodu so se zborovalci razšli deloma domov, deloma po gostilnah in ugani marsikako šalo na račun Radića. Tako se je neki kmet izrazil: »Jaz imam pa zaupanje do Radića. Njemu se dobro godi, se mu vidi. Sedaj bo lahko tudi za nas kaj storil.« — Neki pristaša samostojne kmetijske stranke je vprašal svojega tovariša: »No, kako ti je pa bilo vseh na

shodu?« Tovariš mu odgovori: »Dobro bi bilo, če bi bilo vse to res, kar so govorili.« — Nato samostojnež: »Imaš prav, ampak najbolje je govoril naš Pucelj, ker ima tako dober glas.«

Kaj je Radić dejal o rajnem dr. Kreku.

Na prijateljski večerji v hotelu Štrukelj je rekel Radić po poročilu belgrajske »Politike« sledeče o dr. Kreku in dr. Korošcu: »Dr. Krek bio je organ Rima i Beča, a ne samega naroda. Mi moramo imati na umu još i to: Da radnike njihov posao organizuje, dok seljake raspršava. Seljaku treba dušu organizovati. Gregorčič je pevao seljaku, ali politika nije pesma. Ja sam 20 godina gazio blato. Nisem ga gazio ja sam, nego najpre nas deset, pa docnije i naš hiljadu. Isprva to je sve bilo bez rezultata, a to nam nije smetalo i mi zbog toga nismo malaksali. Mi smo znali, da najpre treba pristati uz narod, da bi narod pristao uz nas. Mi ne agitujemo, nego tumačimo. Mi smo kao muzičari, koji kao Dvořak stvara simfonije iz fragmenata i ništa više. Samo su političari mislili: mi imamo fond, imamo popa i biskupe: Klerikalci samo lance nose. Korošec je bio rob. Dr. Krek je bio uman, ali je i on bio rob Rima. Dr. Korošec ne može održati naše slobodne odnose prema Rimu, jer je pop, mežnar i rob.«

Tako poroča »Politiki« njen zastopnik Gojko Božović, ki je svoje poročilo tudi podpisal. Vsebinsko Radičevog govora v hotelu Štrukelj je objavil tudi »Narodni dnevnik«, a v »Narodnem dnevniku« se bere odstavek o Kreku in Korošcu precej drugače kakor v »Politiki«!

»Vera je privatna stvar kakor kak žepni robec.«

Na Radičevem shodu na Veliki Loki je na povabilo krajevnega obora samostojne kmetijske stranke nastopil kot govornik tudi šentlovenški župnik G. Oblak, ki je govoril o temi Cerkev in politika. Gospod župnik je govoril zelo previdno, ko je razlagal, kako Cerkev ne predpisuje nobene stranke, tudi je bil previden, ko je pozdravil g. Radića ne kot politika, ampak kot prosvetnega ministra, vendar menimo, da župnik Oblak, četudi notorično že več let ni pristaša SLS, s tem svojim nastopom ni ravnal prav. Res da Cerkev na predpisuje nobene stranke, če se vse strinjajo s katoliškim verskim in svetovnim nazorom, pač pa je odločno napačno tudi po naziranju Cerkev, če se stranki, ki izrecno stoji na katoliškem temelju, predpostavlja druga, ki na tem temelju ne stoji, kakor je po naziranju Cerkev napačno, če kdo, kakor je to storil g. Stjepan Radić na sestanku pri Štruklju, izjavlja: »Vera je prepričanje, je zavest posameznika, in pa njegova privatna stvar, kakor kak žepni robec. V naši državi je prepričanje svobodno in zato je konec verskih bojev. Vera je oče naš Bog in ne s popom. Molitev je razgovor z Bogom in ne prazno ponavljanje besed.« (Narodni dnevnik, 23. novembra 1925). Navzoči zatrjujejo, da je g. Radić dejal: »Molitev je razgovor z Bogom, a ne blebetanje po roženskih jagodah.« kar je »Narodni dnevnik« previdno izpustil. Tako govorjenje pa ni v katoliškem duhu, najmenj zatrjevanje, da je vera privatna stvar »kakor kak žepni robec«, kar ti to naziranje je cerkveno obsojeno. Gospod župnik Oblak najbrže tudi ne ve, da je gosp. Radić glasom »Doma« od 22. julija 1925 na nekem sestanku dejal: »Ja n'sam, to vi znate, dogmatski kršćanin« (Katolički list, šte. 42, I. 1925), da ne omenjamo drugih izjav. Tudi je g. župnik Oblak očitvidno pozabil, kaj je g. Radić izjavil na Krškem polju o slovenskih duhovnikih, da je med sto komaj eden dober.

Grda denuncijacija.

V soboto so ljudje na ljubljanskem kolodvoru in po ulicah demonstrirali proti Radiću. O demonstracijah poroča »Slov. narod« sledeče: »Sobotne demonstracije proti Radiću so uprizorili, kakor znano klerikalci (podčrtali mi, op. ur.). Pred kolodvorom je stalo več bogoslovcev (II), ki so imeli okrog sebe množico visokošolskih in srednješolskih dijakov. Prišli so očitvidno »sprejemati« Radića. Klerikalci so po sprejemu še demonstrirali po mestu in so se po končanih demonstracijah odpravili v smeri proti »Ljudskemu domu«, kjer je, kakor znano, klerikalno taborišče.« — Nedeljsko »Jutro« poroča pod naslovom »Poskušane demonstracije proti Stjepanu Radiću« popolnoma v istem smislu kakor »Narod«: »Kakor poročamo na drugem mestu, so poskušali klerikalci (podčrtali mi, op. ur.) uprizoriti sinoči demonstracije proti ministru Stjepanu Radiću. Znano je, da ima g. Radić v Ljubljani le neznatno peščico političnih prijateljev, v tem pa še ni zadostnega povišja, da se ovira njegov nastop v središču ljubljanske oblasti. Izgleda skoraj, da bi klerikalci hoteli zavesti ljubljansko prebivalstvo v tak boj s stranko g. Radića, ki bi se bolj zastupil naše že itak težke politične razmere. K sreči se jim to sinoči ni posrečilo.« — V Ljubljani pa niso bili v soboto zvečer samo domačini, ampak tudi tuji časniki. Poslušajmo, kaj poročajo ti svojim listom. Tako poroča Gojko Božović belgrajski »Politiki«: »Opkol'em ovom masom, koja mu ključ, kreće se g. Radić ka staničnom izlazu. Medjutim, s obe strane nalaze se omladinci klerikalci i sam, demokrate (podčrtali mi, op. ur.), i sa njihove strane ore se uzvici: »Dole! Dole!«, dok pristalice kliču »Živeo! Živeo!« Nastaje pakleno žviždanje od strane klerikalaca i orjunaša. Demonstranti su se pomešali sa manifestantima. Jedan jedini žandar sprečava masu na ulici, ali čna svom snagom prodira napred. Itd.« — Iz poročila »Politike« je razvidno, da poskušata »Jutro« in »Narod« utajiti, da so tudi demokratski pristaši demonstrirali in hočeta vso krivdo prevesti na klerikalce. To je grdo in nejunsko, pa tudi smešno. Saj so očitvidci videli med demonstranti ravno one ljudi, ki so pri vsaki protiklerikalni prireditvi poleg in ki so ob sobotnih demonstracijah dajali duška svojemu »klerikalnemu« prepričanju s klici: »Živijo Pribečević! Živijo Žerjav!« To stoji! Priče so sporočile našemu uredništvu slučaj pred univerzo, kjer so se demonstracije razhajali; pametnemu človeku, ki se je ob istem času podajal na univerzo, se je to klicanje »Živijo Pribečević!« zdelo preneumno in je eden zato zaklical: »Doli Pribečević!« Tedaj pa so ga obkolili pribečevićjanci in so se hoteli maščevati nad njim s palicami. Da bi se »klerikalni akademiki« zavzemali za Pribečevića, tega ne bo trdil noben pameten človek. Zlobno natančevanje ali slaba informiranost o sobotnih demonstracijah pa se kaže ravno v včerajšnjem »Narodovem« poročilu, kjer pravi, da so se klerikalci odpravili »v smeri proti »Ljudskemu domu«, kjer je, kakor znano, klerikalno taborišče.« V resnici pa so se demonstranti popolnoma razšli pred univerzo. Tako poročevanje pa je tembolj grdo, ker je prozoren tudi namen »Jutra« in njegovega popoldnika, očrniti klerikalce in zvaliti nanje tudi vso odgovornost za vsak morebitni neprijeten incident, ki bi imel za posledico kakšno preiskavo. Tako postopanje, ki gre za tem, da pristaši samostojnih demokratov in njihovih podružnic rešijo svoje štipendije, klerikalci pa naj jih eventuelno izgube, imenujemo zahrbtnost in denuncijantstvo.

Kupujte srečke Dij. podp. društva v Ljubljani!

opatov (arhimandritov). Razen teh je pri svetih obredih sodelovalo deset svetlih duhovnikov in redovnikov, med drugimi Rus Vladimir Abrikosov iz ugledne rodbine v Moskvi, kot zastopnik ruskega katoliškega eksarha Fjodorova, ki je tačas v moskovski ječi.

Liturgično petje so oskrbeli gojenci grškega kolegija v Rimu skupno z nekaterimi gojenci Propagande, lateranskega semenišča in benediktinskega zavoda sv. Anzelma pod strokovnjaškim vodstvom P. A. Zimmermanna, rektorja grškega kolegija.

Slovesnost se je vršila tako-le: Vsi koncelebranti, duhovniki ter kleriki, ki so bili določeni, da bodo sodelovali pri liturgiji, so v sprevedu šli nasproti sv. očetu v atrij pred glavnim vhodom. Sv. očeta so prinesli do tja na prestolu po kraljevskih stopnicah (scala regia). Spremljalo ga je 22 kardinalov. Tu je stopil sv. oče z nosilnice in koncelebranti so se mu poklonili; pevec so zapeli grško pozdravno pesem. Spreved je nato krenil v cerkev ter spremil sv. očeta do prestola. Tu so se mu poklonili kardinali in škofje, grški zbor pa je med tem pel veliko doksologijo (»Slava Bogu na višavah«). Po doksologiji so zapeli pevci rusinskega kolegija v staroslovanskem jeziku himno »Edinorojeni Sin božji«.

Ko je dal sv. oče blagoslov, se je pričela sv. maša. Koncelebranti so šli poljubiti križ, ki ga je držal sv. oče. Nato je sv. oče v grškem jeziku molil vsotne molitve in blagoslovil takimenovan »mali vhod«. Med petjem »trisa-gija« je metropolit dal s svečami trojni blago-

Radičevci na Štajerskem.

Naša ljudska stranka jemlje Radiću v Dalmaciji in ostalih delih hrvatske zemlje postojanko za postojanko. Kakor hitro šo pametni Hrvatje sprevideli, da je Radić zapustil program samostojnosti hrvatskega naroda, se je večina hrvatskega naroda obrnila proč od njega. Naš dr. Korošec je celih štirinajst dni potoval po Dalmaciji, prirejal po dalmatinskih centrih javne in zaupne shode. Narod je oduševljeno pozdravil dr. Korošca in se je zopet oklenil naše poštene ljudske stranke. Od 15. novembra naprej se mudi dr. Korošec v Hercegovini, kamor je bil povabljen. Hodi od mesta do mesta, od sela do sela in narod se tudi tu vrača k naši stranki, a Radiću obrača hrbet. To je zanimiv proces. Odkar so Radičevci zapustili čisto hrvatsko zastavo in je narod spoznal, da je bila »mirotvorna čovječanska republika« samo demagoška fraza, si Radić ne upa več med hrvatski narod.

Na Slovenskem imamo mnogo »politikov«, ki so prišli s svojo »politiko« na kant. Imamo avtonomiste, nedavne republikance, imamo častihlepne samostojne veljake in podobno. Nikamor ne morejo več naprej, ne nazaj. Edino upanje jim je še — Štipica Radić. Ugibajo na vse strani, kako bi ga pripehali na ogled v naše kraje. Tudi Maribor bi mu radi pokazali. Pa kaj pomaga Radiću Maribor, če pa so se mu volivci v Mariboru izneverili. S par desetini ljudi pa se ne more napraviti manifestacija. Zato so skovali načrt, kako bi Radića pripeljali v Maribor.

Dne 15. novembra se je zbralo pod predsedstvom Albina Prepeluha v Mariboru v gostilni Pečnik na Rotovškem trgu 38 Radičevcev in samostojnežev. Zborovali so za zaprtimi durmi. Tajništvo Radičeve stranke v mariborskem Narodnem domu je razposlalo na stotine vabil. Tudi nekaj naših pristašev je bilo med povabljenici. Na zborovanje so prišli Radičevci poslanci Trnjar, Kelem in še dva Hrvata, eden med njimi je bil menda dr. Pernar. Namesto Radića je prispel njegov zet inž. Košutić. Vsi govorniki so se spravili samo na Slovensko ljudsko stranko in seveda na dr. Korošca. O njem so Hrvati dokazovali, da hoče spraviti vse pod Rim, da je nezadovoljen s Srbi in Jugoslovijo. Naravnost smešno se mi je zdela trditev nekega hrvatskega dolgovnega govornika, češ Korošec je kriv, da se primorski Slovenci prišli pod Italijo! Škoda, da ni naglasil, da je Korošec kriv, da so Radića svoj čas potegnili izpod postelje. Nek advokat iz Zagreba pa je po »Jutrovem« vzorcu ubijal strašnega klerikalnega zmaja, kateri baje požira Slovenijo. Mešal je slovenščino s hrvaščino, kajkavščino s štokavščino in vsaka druga beseda mu je bila »pop«. »fars«, »klerikalac« in »ferd.... pop«, »pampinci« itd. Večina govornikov je govorila tako, da jih zborovalci niti razumeli niso. Radičevci apostoli so strašno hvalili Pašića, kake dober politik da je, kako prijazno sprejema Radića itd. Naglašali so potrebo, da se ojači armada. Niti z eno besedico pa ni povedal noben govornik, zakaj nas sedanja Radić-Pašićeva vlada tako strašno guli z visokimi davki. To je treba posebej poudarjati, da Radičevci grdiho Korošca in Slovensko ljudsko stranko, katere se edina bori proti prevlekiemu obdavljenju Slovenije! Na zborovanju ni bilo prav nobenega navdušenja. Nemirno vest so imeli sklicatelji, ker so vsakega, ki ni imel vabila, vrgli ven. Sklep zborovanja je bil, da bodo prirejali med delavci in kmeti zaupne shode. Glede delavstva je naglašal Trnjar, da ga je treba odvrgiti od socialistov in »klerikalcev«. Štipico Radića pa pripeljejo v Maribor na glavni trg z muziko prvo nedeljo decembra. Hrvate in samostojneže pa pripeljejo z dvema posebnima vlakoma, katerih eden bo vozil z Brežic, a drugi iz Čakovca. Maribor in okolica »željno« pričakuje prihoda bivšega republikanca in antimilitarista. Br.

Rimska proslava 1600-letnice nicejskega zbora.

Letošnje sveto leto so se v Rimu vršile velike slovesnosti, a med največjastnejše slovesnosti svetega leta spada rimska proslava 1600-letnice nicejskega zbora. Slovesnosti so se pričele 8. novembra v lateranski baziliki. Vsak dan je bila slovesna maša vzhodnega obreda, dvakrat v staroslovanskem jeziku: ponikikalno mašo po vzhodnem slovanskem obredu je imel križevski škof Njaradi, ki je bil te dni tudi v privatni audienici pri sv. očetu.

Zaključna proslava se je izvršila v vati-kanski baziliki sv. Petra z izredno cerkveno slovesnostjo, kakršne še ni videl Rim. V sedanjih cerkvi sv. Petra še nikoli ni bilo pontifikalne maše po vzhodnem obredu, pri kateri bi sodeloval sam sv. oče. Razumljivo je, da je bilo za to slovesnost veliko zanimanja in da je bila udeležba velikanska.

Velike slovesnosti v cerkvi sv. Petra so se pričele že v soboto dne 14. t. m. zvečer. V slovesnem sprevedu, kakor ga Rim že dolgo ni videl, so prepeljali iz Laterana v cerkev sv. Petra zelo staro (iz 6. stoletja) in češčno sliko Zvelčarjevo, imenovano »Aheropita«. Spreved, ki se ga je udeležila nepregledna množica domačinov in tujcev, je trajal nad dve uri. Podoba Zvelčarjeva je bila na vozu, v katerega je bilo vpreženih šest konj. Ulice, po katerih se je spreved pomikal, so bile bajno razsvetljene. Na trgu sv. Petra je stal velik

vojaški reflektor, ki je razsvetljeval kupolo in fasado bazilike sv. Petra. Pred cerkvijo sv. Petra so podobo dvignili z voza in jo prenesli v cerkev ter jo slovesno postavili na veliki oltar.

Naslednji dan v nedeljo, je bila v baziliki sv. Petra slovesna sv. maša po vzhodnem obredu, v prisovnosti sv. očeta, kateri je po posebnem, za take prilike določenem ceremonialu, deloma sam sodeloval pri obredih. V ta namen je bil postavljen pred »konfesijo« sv. Petra velik provizoričen oltar, da je moglo dvanajst škofov oziroma opatov na njem skupno opraviti sv. mašo. Na evangeljski strani, nasproti kipu sv. Petra, je stal prestol sv. očeta, poleg njega sedeži za patriarha, nadškofe in škofe. Ikonostas sta tvorili veliki podobi Odrešenika in Matere božje; na desni strani je stala poleg podobe Odrešenikove slika sv. Cirila in Metoda, katerega se hrani v vati-kanski zakladnici. V sredi glavne ladje pred oltarjem so bili sedeži za kardinala, nadškofe, škofe in prelato, na desni, v bližini kipa sv. Petra, tribune za diplomatični zbor in druge dostojanstvenike. Ob obeh straneh konfesije so se razvrstili mnogoštevilni zastopniki vzhodnih obredov v najrazličnejših paramentih, župniki mesta Rima, člani Vzhodne kongregacije in Vzhodnega zavoda.

Pontifikalno mašo po grškem obredu je imel romunski metropolit Vasilij Sucin, ki je Slovanom znan z velehradskih kongresov. Poleg njega je istočasno maševalo še pet škofov, med njimi škof D. Njaradi iz Križevcev, in šest

slov, ki ga je govoril v romunskem jeziku. Po epistoli je sv. oče v grškem jeziku blagoslovil kad'lo; v istem jeziku je dal blagoslov lektorju in diskonu ter glasno v grškem jeziku zapel: »Mir vsem!«

Po evangeliju so škofje menjajoč se peli molitve vsak v svojem jeziku, grško, staroslovensko in romunsko.

Pri »velikem vhodu« je metropolit glasno molil za svetega očeta, eden izmed koncelebrantov, škof Kalavasi, pa je pel molitve za kardinala, škofe, vso navzočo duhovščino spomnil se je nicejskega koncila in vseh, ki molijo in delajo za mir in za cerkveno edinstvo.

Nato je sveti oče glasno molil nicejsko carigrajsko veroizpoved v latinskem, gojenem grškega kolegija pa so peli vero v grškem jeziku. Kardinali, zbrani v krogu pri svetem očetu, so molili tiho za svetim očetom. To je bil nepopisen prizor, ki je na vse napravil globok vtis.

Kanon je pričel svetj oče z grško molitvijo »Milost našega Gospoda Jezusa Kristusa« in nato blagoslovil navzoče. Pri Sanctusu se je sveti oče po vzhodnem običaju z vsem telesom globoko priklonil, medtem ko so ostali zastopniki latinskega obreda poklekli. Pri spreminjanju so peli vsi koncelebranti grško; v grškem jeziku je tudi sveti oče zaključil kanon.

Ko so po oče našo povzdignili sveto evharistijo, se je sveti oče zopet globoko priklonil. Pri zavzivanju so se škofje sami obhajali: ar-

Dnevne novice.

Roparski napad v zagrebški okolici. Dne 19. novembra zvečer so vdrl v stanovanje mladenarja in žagarja v Krvarskom pri Veliki Gorici, Ivana Novaka, trije zakrinkani roparji z revolverji v roki. Roparji so Novaka zvezali in nato zahtevali od njega denar. Dal jim je 3200 Din, kar jim pa ni bilo dovolj. Preiskalci so vso hišo in vse boljše stvari opustošili. Novaka so pretepli. Končno so odšli. Novaku se je posrečilo osvoboditi ter je s hlapcem šel za roparji. Le-ti so v Turopolju stopili na vlak, kar je storil tudi Novak, ki je hotel roparje v Sisku izdati oblasti. Toda zlikovci so med vožnjo poskakali z vlaka in ušli.

Nova sodna palača na Sušaku. Na Suški začno v kratkem graditi novo sodno palačo, v kateri bosta nameščena okrajno in okrožno sodišče. Stavbišče je dala brezplačno sušaška občina.

Hudo zimo prerokujejo, katera pa ne bo toliko nagajala onim, ki bodo dne 8. dec. t. l. zadeli v bogati loteriji »Kat. prosvetnega društva v Sv. Petru pod Sv. gorami, krasne dobitke, ki jih bodo ščitili pred mrazom, kakor: tople obleke, odeja, trpežni čevlji, kamizole, perilo in drva. A tudi drugi dobitki so krasni: novo pohištvo, »Singer« šivalni stroj, 20 kg kave, pitani prašič, 200 l vina itd. Vse to lahko zadeneš, ako si naročiš srečko, ki stanejo samo 5 Din komad pri »Loterijskem odboru v Sv. Petru pod Sv. gorami. Vrednost dobitkov 50.000 Din.

Slavnostna akademija Prosv. zveze v Mariboru.

V PROSLAVO 125 LETNICE SLOMŠKOVEGA IN 60 LETNICE KREKOVEGA ROJSTVA.

IV. Prosvetni — Krekov večer — priredi
Prosvetna zveza v Ljudskem domu v sredo
dne 25. t. m. ob 8. uri zvečer. K temu večeru
vključno vabi p. t. občinstvo, da z obilno ude-
ležbo pokaže, da cení delo našega dr. Kreka.
Spored je sledeči: 1. Koračnica (salonski or-
kester). 2. Dr. Pregelj: Dr. Kreku, kadar bi
mu bilo 60 let, deklamacija. 3. Pirnat: Na go-
renjskem je fletno. Poje iz prijaznosti mešan
zbor iz Most. 4. R. Wagner: Pesem o večerni
zvezdi. (Sal. orkester.) 5. Volarič: Slovenca
dom in Foerster: Gori, gori na planine, poje
moški zbor iz Most. 6 K. Hajas: Pismo (Sal.
orkester.) 7. Dr. J. Basaj: Dr. Krek in gospo-
darstva osamosvojitve Slovenije. Predavanje s
skioptičnimi slikami.

Prosvetni oddelek za Slovenijo je obisk prosvetnih večerov še lansko leto pod štev. 21.222 z dne 26. nov. 1924 priporočil vsem srednješolcem in učiteljskikom. Spričo velikega pomena, da mladina spozna svoje velike može, tudi to pot vljudno vabimo zlasti dijaštvo, da se tega večera v obilnem številu udeleži. Vstopnina je itak zelo nizka: sedeži po 3 Din, stojišče 2 Din.

Ljudski oder vprizori v nedeljo dne 29. novembra ob pol 8. uri zvečer krasno žaloigro »Roza Jelodvorska«. Viteška igra v petih dejanjih.

III. biblični večer za izobražence v Domu za duhovne vaje bo jutri v sredo ob pol 8. uri. Predava g. univ. prof. dr. Snoj: »Kristusovi govori v evangelijih«.

Popravek. Pomotoma sta se v izjavi akademske mladine, ki se tiče uprizoritve C. Golarjeve »Zapeljivke« in ki smo jo objavili v nedeljo, 22. t. m., vrinili dve pomoti, in sicer: v četrtem odstavku mesto »podkupljena in neodkritosrčna izvestna žurnalistična kritika« — ima stati »podkupljiva —; v petem od-

Zimske suknje

najfinejše izdelave dobite samo pri trrdki
Drago Schwab — Ljubljana.

VSE NEGISTOSTI OBRAZA

kot likanje, ogrce, izpušnice. "VISAŠE
autonomno odstranjevanje parikla emulzija in neškodljivo
ADEL NA PAJATI", edino mogoče nočno zdravilsko kapa-
sredstvo, ki ga priporočajo mnogi zdravilski razvoji gub
ciceta, za umivanje polti, ki preprečuje razvoj gub
in daje lenu mladeniški izgled in zvežost. Vsak dan
pri pridobitvi priznanja. Dobiva se v lekarnah, dro-
gerijah in parfumerijah za ceno Din 30,- za steklo-
nico. - Glavno skladišče v Ljubljani: ZAGREB
Galeva ulica 8

J. B. Foerster: Eva. To operno delo slavnega češkega komponista pride koncem tega tedna na naš oder in sicer kot premijera v operi. Foersterjevo ime slave v češkem pa tudi v drugem glasbenem svetu. Eva se je izvajala na vseh večjih čeških odrih. Narodno divadlo v Pragi pripravlja baš v teh dneh njeno 50. uprizoritev; divadlo v Brnu pa je imelo v petek 20. novembra 1925 njeno premijero. O delu samem kaj več v teh dneh.

Krešimir Baranović, dirigent Narodnega gledališča v Zagrebu, je napisal balet »Liceitarsko srce«, ki se stalno vprižarja v Zagrebu. To silno uspešno delo je tako po dejanju kakor tudi po glasbi popolnoma naše delo. Dejanje se vrši v nedeljo na takozvano »Zegnanjec«. V glasbi so porabljeni tudi narodni motivi, njena instrumentacija je na višku. Da, delo je tako uspešno, da je hotelo zagrebško gledališče gostovati z njim v Parizu. To delo pripravlja tudi naša opera in pride v najkrajšem času na oder.

Ljudski oder v Ljubljani

Nedelja, dne 29. nov. ob pol 8. uri zvečer: »ROZA JELODVORSKA«, žaloigra v petih dejanjih.

Narodno gledališče v Mariboru.
PRABABICA V NARODNEM GLEDALIŠČU V MARIBORU.

Tragedija s pristno romantično vsebino, ko se tudi dogodki ne razvijajo po živih ljudeh, temveč je duh prababice, ki povzroča dejanja. V kolikoli temelji tragedija »Prababice« na miselnih, psiholoških, verskih domenih, koliko pa je plod glode fantazije, ki sveda gre včasih tudi preko resnice, se je že večkrat v javnosti razpravljalo. Nas naj zanima danes predvsem, kako je bilo v soboto zvečer v gledališču, na odru in v dvorani.

To razdelitev svojega opazovanja omenjam zato, ker je pri poročanju včasih potreba pripomniti, da se v gledališču in v dvorani ne gleda isto, ampak različno. V gledališču gledamo, kar se dogaja na odru, v dvorani pa gledamo, kar se dogaja v gledališču. V gledališču gledamo, kar se dogaja na odru, v dvorani pa gledamo, kar se dogaja v gledališču.

na eno in drugo stran. Ker je bila na odru tragedija, so prostore zasedli le ljudje velikih čustev, zato bolj na redko, stojišča pa je naravnost naltalo dijaštvo. To dijaštvo bi opozoril, da naj igralci tudi s svojo nemirnostjo, da je pri nekaterih scenah več ljudi pogledalo nazaj kot na oder. Tudi naj se ne skuša doseči miru s tako nalezljivim sikanjem in šitjanjem, kar je odmevalo iz kota v kot dvorane. Razume se tudi, da obnšanje publikе, ki baš v trenutkih najbrdkejših čustev gleda z nasmehom in kritično opazuje le zvržanje igralcev, moti tudi na odru. Ni samo igralcev na odru dolžan nas naravnost vleči v določeno duševno dispozicijo, pač pa moramo tudi mi priti v gledališče z odprto dušo, da z igralcem soigramo, ne, soživimo. Nedostatke, ki nam jih vsak igralec več ali manj vseljuje, bomo s svojim duševnim sodelovanjem prešli, jih sicer konstatirali, pa nikdar od igralcev, ki jih že poznamo, zahtevali, da nam dajo več, kakor pa nam po svojih močeh dati morejo.

S tem sem pa že tudi pokazal, kakšno je moje mnenje o tej predstavi. Tako globoko segajoča čustva zahtevajo vso dušo, da jo izjemajo, igravcevo in gledalčvevo. Igravci so se v splošnem trudili nuditi, kar je bilo mogoče. Grof Zdenko Borotinski, g. Rasberger, je bil v svoji besedi znatno bolj naraven kakor v »Zakletnem gradu«. Tudi v kretanjah nam je tu in tam podal trenutke pravega življenja. — Berta, njegova hči, gospa Bukšekova, bi morala biti v prehodih, ko so čustva stopnjevala, bolj izražajoča. Tudi igravkarja je bila mestoma premalo artikulirana, da se je ni razumelo. Brezsolzen jok naj bi spremljali obupajoči vzdih. Toda priznati moramo, da se je v splošnem potrudili občuteno se oddolžiti težki vlogi. — Jaromir, ki ga je predstavljal g. Grom, bi naj zbegano iskal izhoda iz svojega roparskega življenja tja v svobodo, kamor ga je vlekle srce, ovirala pa roparska navada. Izviti se iz starih grehov in navad je težko. Jaromir se ni. To je njegova tragedija, to umor na se njega, poslednjega Borotinskega. Ta boj bi Jaromir moral psihološko stopnjevati. Svoje moči bi moral hraniti za zadnjo sceno, tako pa jih je že

Narodno gledališče v Ljubljani.

Narodno gledališče v Ljubljani.

Drama.

Začetek ob 8 zvečer.

Torek, 24. nov.: »Za narodov blagor.« — Red B.
Sreda, 25. nov.: »Ifigenija na Tavridi.« — Red E.
Četrtek, 26. nov.: »Veronika Deseniška.« — Red F.
Petek, 27. nov.: Zaprtlo.
Sobota, 28. nov.: ob 15 pop. »Zimska pravljica«, dijaška predstava, znižane cene. — Izven.
Nedelja, 29. nov.: ob 15 pop. »Krpun mlajši, mladinska pred.« — Izven. — Ob. 20. zvečer: »Zapeljivka«. — Izven.

Opera.

Začetek ob pol 8 zvečer.

Torek, 24. nov.: »Povratek«, »Favnova noč«, »Svato-
tovacc. — Red D.
Sreda, 25. nov.: Zaprti.
Četrtek, 26. nov.: Zaprti (generalna).
Petek, 27. nov.: »Evac, premijera. — Red A.
Sobota, 28. nov.: »Don Juan«. — Red C.
Nedelja, 29. nov.: ob 15. pop.: »Orfei v podzemlju.«
— Izven.

stavku pa mesto »narodnega šunda« »navadnega šunda«.

Smrtna kosa. V nedeljo je umrl g. Anton Rejsner, hišni posestnik in bivši krojaški mojster. — Včeraj popoldne je v Šiški nena doma umrl g. Anton Pogačnik, posestnik in bivši župan. — V soboto popoldne je umrl v Vevčah g. Josip Luhn st., bivši tvorničar stekla.

Poročila sta se Vinko Ravnikar, šolski upravitelj in Minka Ravnikar roj. Svete. — V soboto dne 21. t. m. se je poročil g. Luce Koritzky, bančni ravnatelj v Ljubljani z gđ. Vero Furlan.

Pristna jugoslovenci. Kdor se hoče seznaniti s toli hvaljano »jugoslovenščino«, naj prečita velike plakate »Stanbena kriza rešena«, ki so nabiti po ljubljanskih vogalih. Pazi naj, da se mu ne obrne želodec.

Stalna katehetska služba s srednješolsko kvalifikacijo razpisuje gerentski svet mesta Ljubljane na mestni ženski realni gimnaziji od 1. januarja 1926. Za oddajo službe so merodajne določbe licejskega statuta. Obveznosti in pravice se ravna po predpisih za srednješolsko učiteljstvo. Prošnje s potrebnimi dokazili, zdravniškim spričevalom in domovnico je vlagati pri predsedstvu mestnega magistrata.

Suplentura za strojegradbo na teh. sred. šoli. Na tehnični srednji šoli v Ljubljani je izpraznjeno mesto suplenta za strojegradbo. Službo je nastopiti dne 1. decembra t. l. Reflektanti naj se takoj prijavijo ravnateljstvu tuk. tehnične srednje šole.

Novi pravilnik za ogledovanje klavnih živali in mesa. Občinstvo, zlasti mesarji se opozarjajo na novi pravilnik o ogledovanju klavnih živali in mesa, izdan od ministrstva za kmetijstvo dne 8. septembra 1925, Vt. št. 8749, Uradni list št. 104 z dne 16. novembra 1925. Po tem pravilniku je dovoljeno pošiljati meso v notranjosti države iz enega kraja v drugega samo, če je krito od pristojnega živinozdravnika s potrdilom, v katerem se potrjuje, da navedeno meso izvira od živali, ki so bile pred in po zakolu po predpisu ogledane in za zdrave spoznane. Nežigosano ali proti zgorajšnjim predpisom opremljeno meso se zapleni in uniči, odposredno proda na javni dražbi, če se ugotovi, da je zdravo. Z zdravstvenim potrdilom pristojnega uradnega veterinarja morajo biti odslej opremljene tudi vse pošiljke mesnih izdelkov, kakor klobase, salame, mesne konzerve itd.

Zadruga krojačev, krojačic in sorodnih obrtov v Ljubljani naznanja vsem zadrugnim pripadnikom, da je umrl dolgoletni zadrugni član g. Anton Rejsner. Pogreb se vrši v torek dne 24. novembra ob pol štirih popoldne iz hiše Resljeva cesta št. 6. Zadrugniki se vabijo, da se pogreba polnoštevno udeležijo.

Miklavžev večer Šentpeterčanov v Unioinu bo gotovo najimpozantnejši, ker bo ob očarljivo bajni razsvetljavi in prekrasnimi dekoracijami spremljalo Miklavža 20 angelov poleg ostalega spremstva. — Stariši, pridite in pripeljite s seboj svoje otročiče, ki bodo ob krasno prirejeni tradicionalni prireditvi prejeli najlepše utise o sv. Miklavžu.

Tedenski zdravstveni izkaz. V času od 15. do 21. t. m. je bilo v Ljubljani rojenih 26; umrlo je v tem času 17 oseb, od tega 4 tujci. Vzrok smrti v 3 slučajih jetika na sapilih, v 1 drugo oblika jetike, v 1 rak, v 3 bolezni na srcu, v 1 pljučnica, v 1 krčenje jeter, 1 porodiška bolezen, v 1 prirojena slabost, v 1 starost, v 3 smrti vsled nezgode, 1 samomor, ostalo druge boljine.

Najboljše in najcenejše kupite majo, volno, trikotažo, rokavice, nogavice, nahrbtnike za šolarje in turiste, potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje in sedlarje pri **JOSIP PETELINC-U** LJUBLJANA, poleg Prešernovega spomenika (ob Na debelo vodi.) Na malo!

popreje prežrlo porabljal; včasih nepotrebno. Sme bi naj bil bolj bolesten, saj je imel namen obupno žalost potencirati. Boleslav, g. Pirnat, je bil premlad, saj mu je Jaromir sam očital starost. Njegov drugače temperament nastop bi dobil vso drugačno veljavo. — Stotnik, g. Tomašič, je v nekaterih prizorih bil premlad vitezki. Pri umiranju grofa Borotinskega je Berta omedlela in padla po tleh, tam je ležala, stotnik pa jo je pogledal, in stal dalje, ne da bi ji priskočil na pomoč. Nena ravno. Tudi maska je bila manj prikladna. — Gruntar, g. Kovič, Kastelan, je svojo vlogo prilagodil splošnemu dejanju še precej srečno. Vojak, g. Tovornik, je pozabljal na pozdrave, in bi lahko svojo patetičnost še bolj povdajal, sicer pa je imel malo priložnosti pokazati se nam.

Ob sklepu igre, ko se Jaromir mrtev zgrudi, je občinstvo še pričakovalo nadaljevanja, zato je ostalo na svojih mestih. Konečno je nekdo bil tako prijazen in povedal, da je konec S mehom so odšli od tragedije, ki je ravno z zadnjim prizorom hotela razkriti vse gorje, pred katerim obstojijo kot četa vojakov na odru tudi ti, brez besed in rešitve. Publiko sama je s tem pokazala, da je tragedija pretrgala in da življenje brez nje ni tako brezupno, posebno pa ne, ako priznava vodstvo našega življenja nekemu drugemu, kakor pa maščevalni prababič. — ee.

Prosvetne prireditve.

Vrhnik. V nedeljo, dne 22. t. m. je priredil Dramatični odsek s sodelovanjem cerkvenega pevskega zbora v Rokodelskem domu pevske večer, ki ga je posetilo glasbo ljubče vrhniško občinstvo v obilnem številu. Na sporedu je bilo deset pevskih loč, med temi dva žaljiva samospeva. Pevski zbor je svojo nalogo častno rešil in žel za svoj trud obilo povzelo ter je moral tri koroške narodne in pa Ogjarja ponoviti. Zbor se odlikuje zlasti vsled nežnih ženskih višjih glasov, dočim je opaziti, da je tenor mestoma prešibek, zlasti v nizkih legah. Bas

Nalezljive bolezni v Ljubljani. Od 15. do 21. t. m. so bili v Ljubljani naznanjeni sledeči slučajji nalezljivih bolezni: 2 tifoz, bolezni, 2 škrlatinke in 1 davice.

Seja stolne prosvete je nocjo ob 8. uri v Jugoslovanski tiskarni.

Taborniki! Danes v torek, dne 24. t. m. ob pol 8. uri zvečer v društveni sobi predavanje s filmom. Predava g. dr. Mis o jetiki. Pridite vsi in pripeljite gg. stariše seboj! Beli medved.

Redka ugodna prilika nudi se vsakomur pri nakupu čevljev, ker tovarna čevljev **Peter Kozina Ko Tržič** razprodaja več tisoč parov raznovrstnih zaostankov pod lastno ceno, dokler ta zaloga traja. Vse blago je garantirano najboljši kvalitete, prodaja se pa samo v lastni podružnici **Ljubljana, na Bregu 20.**

Iz Maribora.

POKLONITEV NA SLOMSKOVEM GROBU.

Spomin na Slomškovo rojstvo in na njegovo veliko delo nas je vodil tudi na sveti kraj, kjer počivajo njegovi zemeljski ostanki. Prosvetna zveza z udeleženci tečaja in številni Slomškovi častivci so se ob njegovem grobu zbrali. G. prof. Ivan Vreže je v vznesenem govoru pokazal na Slomška kot na svetlo zvezdo na tužnem nebu našega naroda. Ta zvezda nam je pokazala novo pot in vlila upanja v boljšo narodovo bodočnost. Pregledno nam je omenil njegove velike uspehe v verskem, kulturnem, narodnem delovanju. Po sklepu govora smo priporočili Slomšku svoje organizacije in vse prosvetno delo, posebej še našo mladino in tudi vzgojitelje, starše in učitelje. Prav skromna je bila ta poklonitev, kakor je bil skromen tudi Slomšek, pa velike moči nam je vlila, da živimo za delo, za katero je živel Slomšek. — Spominsko ploščo na grobu in grob so prav lično ovenčale šolske sestre v Mariboru. G. stolni župnik pa je dal v ostalem opremiti kapelo, kamor so vsi nedeljo hodili molit posamezniki.

Sv. maša na Slomškovem grobu je na njegov rojstni dan 26. novembra ob 9. uri.

Škof dr. Andrej Karlin je v službenih zadevah odpotoval v Belgrad.

Veliki župan dr. Firkmajer je te dni po službenih poslih v Belgradu.

Podružnica Slovenčeve uprave v Mariboru ponovno naznanja, da ima uradne ure dnevno od 10. do pol 1. in od 16. do 18. ure, ob nedeljah in praznikih pa od 10. do 12. ure. Upravnik se pa nahaja v pisarni tudi čez navedene ure, v kolikor mu dopušča zunanji posel. — Nadalje opozarjamo p. n. in sicer, da smejo pobirati oglase v splošnem, ter božična in novoletna voščila za naš list v Mariboru samo on nabirali, kateri se izkažejo s pismenim pooblastilom upravnika podružnice. — Končno se p. n. občinstvo naproša, da se obrača v vseh drugih zadevah po možnosti direktno na podružnico ter se ne poslužuje posredovalcev, ker lahko nastanejo v teh slučajih same le zamude in nerednosti.

Tovariši! g. Karla Čeha, železniškega uradnika, priredijo v sredo ob pol 9. uri v stolni cerkvi zadušnico, pri kateri bodo s svojim zborom peli.

Umrli je gospa Matilda Unger, nadučiteljeva soproga, v starosti 70 let. Pred 14 dnevi je obhajala s svojim soprogom zlato poroko. Pogreb bo v sredo popoldne ob 3.

»Vesela vdova« v gledališču. V najkrajšem času pride na oder ta Leharjeva opereta, ki je imela največji uspeh med vsemi operetami, kar jih je kdaj bilo. Krasna godba, zabavno dejanje ter prvovrstna oprema in režija bodo gotovo pripomogli, da bo tudi pri nas uspeła kar najsjaajše.

Novo vino. Od nedelje do ponedeljka je imela policija obilo posla, 12 aretacij in 15 prijav. Bilo je sedem pretepov, ki jih je podkurilo novo vino. Največjega pretepa se je

in alt mogocih sekundirata in je tudi tej okolnosti pripisoval lep uspeh, ki ga dosedaj imenovani zbor kadarkoli nastopi. Da je prišel vsakdo na svoj račun, je nemala zasluga zlasti obeh komikov, ki sta izvajala Grumova kupleta »Nezadovoljstvo in pa »Učeni Milicec. Zela sta vabno odobravanje s ploskanjem, ki osobito pri »Učenem Milicecu ni bilo poljenjati. Po odpetih sedmih narodnih pesmih je nastopil kot govornik gosp. kaplan Veider, ki je, nanašajoč se na praznik sv. Cecilije, vzneseno opisal življenje in mučeniško smrt te svetnice ter s krasno uspešmi skriptičnimi slikami pojasnjeval svoje predavanje, ki je zanimalo vsakogar. Po njegovem govoru oziroma predavanju pa je pevski zbor zapel še tri nabožne pesmi: Premirlove »Sv. Cecilije«, Foersterjevo »Ave Maria« iz opere »Gorenjski slavček« in Sallnerjevo »Ave Maria« iz njegovega oratorija »Assumptio«. Tudi te tri točke je zbor s spremljevanjem na harmoniji lepo prednesel in tako častno zaključil svoj pevski večer. Ambicioznemu zboru želimo, da se z vstrajnim vztrajanjem čimprej povzpne do one višine, za katero resno stremi in tako čim večkrat mogoče našim Vrhničanom pokaže kaj premore in kaj zna. Ob zaključku večera je gospod dekan povabil navzoče, da se osnuje pripravljajni odbor za Cecilijino društvo na Vrhniku, ki se bo v kratkem osnovalo.

Knjige in revije.

»Naše finansije 1918—1925.« Ta knjiga, ki jo je spisal dr. Slavko Šečerov, je izšla v založbi knjigarne »Napredak« v Belgradu. — Cena knjigi je 40 dinarjev.

Nailepša izbira novodospelih krasnih damskih plačev, najnovejših modelov se nudi cenj, damam na ogled. V cenah so izredno nizki. **FRAN LUKIČ, Pred školijo 19** Zanesljivim olajšano plačilo.

udeležilo do 40 pretepačev, ki so v pretepu hoteli dati svojemu narodnemu navdušenju duška. V tem pretepu je bilo sedem aretiranih, eden pa je težko ranjen. — In »Jutro« se tako boji, če bi res »Sveta vojska« začela delovati. Bomo o nestvarnosti teh napadov še izpregovorili!

Samomur v obupni zmedenosti je izvršil Franc Bradač, rojen l. 1857. v Prazi Vseled nezdravljive bolezni mu je oslabela volja in zaupanje in se je v domači kuhinji obesil.

Tržno poročilo in sejsmo poročilo je izostalo, ker smo ga dobili šele 21. t. m., datiran pa je 14. in 15. t. m. Nabiralnik za poročila, ki so namenjena »Slovencu«, je v 1. nadstropju Zadrugno-gospodarske banke pred tajništvom SLS.

Iz Celja.

Mestni proračun za leto 1926, kaže na potrebščinah za občin. upravo Din 2.228.045, pokritja je pa izkazanega Din 2.057.900, tako da je primanjkljaja Din 170.145, ki naj se pa krije iz morebitnih dohodkov iz leta 1926., odnosno iz črtanja nekaterih določenih del. Po predloženem proračunu je razvidno, da izkazuje pribitek v glavnem samo hiše in posestva v znesku 201.484 Din.

Falska razsvetljava je v soboto zvečer za eno uro odpovedala in je bila po celem mestu tema.

Zidanje nove šole gotovim krogom še vedno ne da miru. Poslednja številka »Nove dobe« očita občinskemu zastopu, da namenoma zavlačuje to vprašanje in predbaciva, da občinski odbor nima namena zidati tega poslopja. Čudno je le to, da so v občinskem odboru zastopniki vseh strank istega mnenja, kot ga je zastopal naš list. Naj rajše »Nova doba« apelira na velikega župana, da odredi novo komisijoniranje za določitev stavbišča in videla bo, da ima okoliška občina najboljše namene in trden sklep, zidati že koj v prvi stavbni seziji to poslopje. Če pa hoče »Nova doba«, da bi se zidala nova šola sedaj v zimskem času, naj to kar ona sama začne s svojimi sredstvi.

Zapiranje obratov na dan Zedinjenja. Gremij trgovcev v Celju in za okolico opozarjajo vse trgovce v mestu kakor na deželi, da mora na podlagi odloka velikega župana mariborske oblasti št. 3715-3 z dne 17. novembra t. l., na dan zedinjenja, 1. decembra t. l., počivati delo celi dan, to se pravi, da morajo biti trgovine v mestu kakor na deželi ves dan zaprte. Prestopki te odredbe se strogo kaznujejo. — Načelstva za gremij trgovcev v Celju in za gremij trgovcev za politični okraj Celje.

Iz Ptuj.

Sejsmo poročilo. Na živinski sejem dne 17. nov. so prignali 152 volov, prodali pa 25 po Din 7.50—8.75; 272 krav, prodali 87 po Din 3.50 do 7.—; 76 junic, prodali 36 po Din 6.50—8.75; 57 junccev, prodali 6 po Din 5.50 do Din 7.—; 17 bikov, prodali 8 po Din 5.25 do 8.25; 47 konj in 62 kobil, prodali 9, najvišja cena 5000 Din, najnižja 500; 19 žrebet, prodali 4 po Din 300—700. Promet je bil slab.

Na svinjski sejem dne 18. nov. so pripeljali 334 svinj in prašičev, prodali so jih pa 99 po Din 10.50—15 za kg žive teže. Prasci od 125—250 Din komad.

Slovesna otvoritev nove bolnice bratovske skladnice v Trbovljah.

V nedeljo, dne 22. novembra 1925 se je otvorila nova bolnica bratovske skladnice v Trbovljah. Že celi teden je bilo živahno vrvenje, delale so se obširne predpriprave, da se na dostojen in kar najslovesnejši način proslavi ta, za rudarje važen dan. Pročelje se je okinčalo z venci, katere so pridne delavke po raznih revirjih spletle, pcta so se očistila in glavna cesta pred bolnico že poprej vzdignila z napravro trotoarja za pešce ter posula z finim belim peskom. Pred vhodom v bolnico so napravili ličen oltar.

Točno ob tritetrtno do deveto uro so odkorakali ob zvokih rudarske godbe zbrani uniformirani rudarji in rudniški gasilci s svojo zastavo pred predsedniško glavno pisarno, kjer so se zbrali uradniki premoškopa, da sprejmejo zastavo sv. Barbare, patrone vseh vseh rudarjev. Nato so vsi skupno odkorakali proti novi bolnici. Gasilci so tam ob obeh straneh pota napravili špalir in rudarji so se postavili v sredino glavnega vhoda. Za povabljenе goste je bil pripravljen prostor na obeh straneh oltarja, na levi za gospode, na desni za dame.

Slovesno sveto mašo je celebriral ob spremljevanju godbe na pihala č. g. kanonik Časl iz Maribora, poprejšnji naš župnik, in opravil tudi obred blagoslovitve ob asistenci domačih dveh gospodov. Po evangeliju je držal slavnosten govor, poudarjajoč velike zasluge onih, ki so s to zgradbo napravili veliko delo krščanskega usmiljenja do trpečih rudarjev. Po sveti maši je govoril g. dr. Katičič, inšpektor ministrstva za narodno zdravstvo, za njim pa g. rudarski glavar inž. Stergar, ki je med drugim želel gg. zdravnikom obilo uspeha pri zdravljenju bolnikov, kličeč Boga na pomoč, kot največjega zdravnika.

Povabljeni gostje so si nato ogledali bolnico od znotraj in iz gornje terase, gledajoč

strumno defiliranje uniformiranih rudarjev in rudniških gasilcev.

Po ogledu se je vršil v gornji dvorani rudniške restavracije slavnostni banket, v spodnjih prostorih pa so se pogostili uniformirani rudarji, požarna bramba in godba. Popoldne je na vrtu restavracije koncertirala godba.

Med gosti smo opazili med drugimi tudi gg. dr. Mayerja, sanitetnega referenta vel. župana, inž. Pehanija, rud. nadsvetnika, dr. Demeter Bleiweis-Trsteniškega, šefa urada OUZO, inž. Klinarja, gradbenega ravnatelja, inž. dr. Kasala, stavbenega podjetnika, g. Pinkavo, okrajnega glavarja, gerenta g. Voduška, dr. Zdešarja, ravnatelja družbe usmiljenih sester in še mnogo drugih.

Nova bolnica leži ob cesti pod prijazne cerkvijo v Lokah. Stavba je dvonadstropna na cestnem pročelju in s prizidkom na dvoriščnem pročelju.

Visoko pritličje je namenjeno bolnikom ženskega spola, tako da služi levi trakt kot porodnišnica, desni za splošno obolenje žensk.

V visokem pritličju dvoriščnega trakta se nahajata dve operacijski sobi z veliko pred-sobo in s prostorom za sterilizacijo zdravniškega orodja in perila.

I. in II. nadstropje je namenjeno moškim bolnikom. Vsako teh nadstropij ima lep dnevni prostor, v katerem bodo lahko bolniki čez dan čitali in se drugače zabavali in v teh prostorih bo tudi obednica za lahkobolne.

Na vseh hodnikih, operacijskih sobah, v porodnišnici je vložen »terazzo« zaradi temeljitejšega čiščenja.

Vsa bolnica bo razpolagala s petinosem-desetimi posteljami za odrasle, štirimi posteljami za otroke in šestimi za novorojenčke.

Zračna kubatura za vsacega bolnika znaša 25—30 m³. Bolnica je opremljena s prvovrstnim zdravniškim orodjem in zdravniškimi pripomočki. Nabavi se tudi röntgen in hišna hladilnica, v kateri bo mogoče proizvajati do 25 kg čistega užitnega ledu dnevno.

V suterenu je prostorna kuhinja s pomivalnikom, na cestnem pročelju najdemo centralno kurjavo, napravo za toplo vodo, perilnico z električnim pogonom, likalnico in pa shrambo za perilo.

Administracijo, postrežbo bolnikov, kakor tudi vse delo v kuhinji prevzame red usmiljenih sester sv. Vincencija Pavlanskega.

Celo poslopje obdaja obširen, krasen in solnčen vrt. Na levi strani bolnice je mala hišica, v kateri se nahaja desinfektor s kopalno sobo in dvema prostoroma za shrambo vrtnega orodja in nosilk.

Na strehi dvoriščnega prizidka se nahaja naprava za solnčno kopel s prho.

Načrte za bolnico je izdelovalo stavbno podjetje inž. dr. Miroslava Kasala iz Ljubljane in stane okoli 6.000.000 Din z opravo vred.

Stara bolnica, ki je bila dograjena l. 1874. za vsoto 28.000 gld., se uporabi nadalje za ambulanco. Poleg tega se tam urede pisarniški prostori za bratovsko skladnico in stanovanje zdravnikov.

Stara bolnica že davno ni več odgovarjala današnjim potrebam, zato se je že pred vojno kupilo zemljišče, da se zgradi nova bolnica. Stavbo se je veliko let odlašalo. Šele sedanji rudniški ravnatelj g. inž. Julij Pauer je vzel stvar energično v roke, in le njemu se moramo zahvaliti, da je harmonično z delavskimi zaupniki bratovske skladnice; kakor g. Zupančičem, Pezso gljo Rudolfo, Hauptmanom Francem, Žagarjem Francem itd., dokončal to lepo zgradbo, katere se sme imenovati ena najmodernejših in največjih rudniških bolnic v državi. Delavstvo bo znalo ceniti njegove zasluge, ker se ravna po načelu bratovskih skladnic: Vsi za enega, eden za vse!

Iz Saleške doline.

Trije društveni domovi. Šoštanjani prav pridno zidajo. Imeli bodo kar tri društvene domove. Največji in najlepši bo pač oni pri cerkvi, ki je pravkar dobil streho. — Pesje se trudi za lastno postajo.

Vprašanje obč. in okr. doklad. Zanimivo je naziranje, ki vlada pri vodstvu rudniške uprave glede izplačil občinskih in okrajnih doklad občinam in okraju. Zastopniki teh so se soglasno postavili na stališče, da mora tudi država do pare plačati svoje obveznosti, ker je sama tako natančna pri iztirjanju davkov. Gre za precejšnje vsote. Kako se bo zadeva končala, bomo poročali.

Za električno centralo. Napeljuje se daljnovod od rudniške elektrarne v Šoštanj. Tok pa bo težko zadostoval za tolike potrebe. Razne komisije delajo načrte za veliko električno centralo, ki pa spričo počasne uprave še ne bo tako hitro postavljena.

Demon alkohol. Dobro bi bilo tudi v občinah velenjskega rudarskega okrožja izdati prepoved za točenje alkoholnih pijač na plačilne dneve. Martinova nedelja v Šmartnem je bila zelo vesela. V več gostilnah je prišlo do pretepa. Frčali so krivci, padala polena, nekje pa so se pripravljali na tepež, pa niso prišli na račun.

Svarilo! Podpisana tvrdka tem potom naznanja slav. občinstvu, da gosp. Miro Merzelj, Trbovlje, ni naš zastopnik in nima pravice ne prodajati in ne inkasirati za našo tvrdko. Tvrdka za eventualne stroške ne odgovarja. **FABIANI & JURJOVEC.**

Zverinski zločin v Vašah pri Medvodah.

25 LETNO DEKLE Z OTROKOM UMORJENO.

Soboto zvečer so razkrili v Vašah pri Medvodah strahovit in grd umor, odnosno dvojni umor, ki je vzbudil v vasi, po celi okolici in tudi po mestnih uradih veliko razburjenje. Po mestu se dogodek še ni toliko zvedel, ker so oblasti podrobnosti o zagonetnem umoru zadržale v svrhu uspešnejše preiskave. Tudi sedaj še niso znane vse podrobnosti in smo izvedeli o njih samo toliko, kolikor je dosedaj točno dognanega in kolikor se sme z dovoljenjem oblasti priobčiti.

Sestra razkrila umor.

Mlajša hčerka Kopačeva, posestnika iz Vaš pri Medvodah, je bila v soboto v Ljubljani, kjer je imela različne opravke in se je vrnila še le zvečer okoli osmih domov. Ko je prišla domov, je stopila najprej k svojemu očetu, ki je star 66 let in je že delj časa težko bolan ter leži takorekoč na smrtni postelji. Možu so po izjavi zdravnikov dnevi življenja že odmerjeni. Vprašala je očeta, kje je njena sestra Angela. Čudno se ji je namreč zdelo, da je ni našla doma pri očetu ali vsaj v kuhinji pri kuhi. Oče ji je odgovoril, da ni dolgo tega, kar je bila še pri njemu in da mu ni prav nič omenila, da kam gre. Morda je skočila k sosedu. Šla jo je iskat in klicala Angelo, toda zaman! Nazadnje je hotela stopiti še v hlev, če ni morda pri živini in je ne čuje.

Ko je hotela odpreti priprta vrata, je začutila, da so od znotraj z neko stvarjo postavljena. Vdrla je s silo in stopila v hlev. Poklicala je sestro na pragu, toda ni dobila nobenega odgovora. Ko pa je pogledala malo okrog sebe, je zagledala v pol svetlobi, da moli sestrina roka izza kupčke stelje. Prestrašena je odskočila in je sluteč, da se je zgodilo nekaj strašnega, takoj poklicala sosede, da pogledajo, kaj se je pripetilo. Ko so prišli sosedi pogledat, kaj se je zgodilo pri Kopačevih, so našli Angelo Kopačovo v mlakuži krvi z razbito glavo mrtvo na tleh. Pri vratih pa so našli precej debel, okrog 1 meter dolg kol, s katerim je storilec pobil svojo žrtev in nato z njim podprl vrata. Skoro cel kol je bil popolnoma okrvavljen. — Tako so ugotovili, da je postalo dekletu žrtev zavrtnega morilca, ki jo je počakal v hlevu ali pa je stopil za njo, kjer je izvršil svoj strašen zločin.

Raztelesenje trupla. — Dvojni umor.

Sosedje so takoj obvestili orožništvo in druge pristojne oblasti o strašnem dogodku. Državno pravdnštvo je takoj odredilo sporazumno s policijo krajevni ogled na licu mesta in pa raztelesenje trupla. Komisija je šla na lice mesta, kjer je ugotovila dejanski stan kot smo ga opisali zgoraj. Ugotovili so le še, da je morilec stopil v hlev za svojo žrtvijo. Tam jo je pobil z enim udarcem in sicer z batom, katerega imenujejo po deželi kratko »kice« (to je kije, s katerim zabijajo sekire v debela polena in tnale, da jih razkoljejo). Udarci je bil strahovit. Napadel pa je ni zahrbtno in jo udaril od zadaj po glavi, marveč jo je zadel na sredo obraza. Edino možno bi bilo, da se je deklet v zadnjem hipu, ko je že visel tik nad njeno glavo smrtonosni bat, okrenila glavo in jo je zadel bat po obrazu. Vendar pa je to skoro neverjetno, posebno, ker jo je zadel udarci ravno v sredo obraza.

Zdravnika sta ugotovila, da ima deklet popolnoma zdrobljeno nosno in čelno kost in globoko vtisnjene možgane. Smrt je nastopila takoj po udarcu vsled otrpnenja možgan, odnosno živčnega šoka. Dalje so ugotovili, da je bilo deklet v blagoslovljenem stanju in je nobile že popolnoma dospelo in razvito osem-mesečno dete ženskega spola. Otrok je bil močen in izredno dobro razvit. Če bi bila izvršena operacija takoj po materini smrti, bi bili

otroka še lahko rešili, ker je bilo dete popolnoma razvito in življenja sposobno. Tako pa se je dete zadušilo vsled otrpnenja materinega telesa. Tako sta postali žrtvi morilca dve bitji, mati in hči.

Uradno komisijo je vodil preiskovalni sodnik dr. Kravina in so se je udeležili še zdravnik dr. Čremošnik in eden iz ljubljanske bolnice, policijski uradnik Zajdela in pa zastopnik državnega pravdnštva ljubljanskega, državni pravdnik Vilko Lavrenčak.

Ugotovili so tudi, da je dobilo deklet poleg smrtnega udarca, ki ji je razbil nos in čelo še več udarcev tudi po temenu in ozadju glave, ki so padli, ko je bilo deklet že pobito na tleh. Umor je bil izvršen med 18 in 20.

Zasledovanje in aretacija zločinca. — Storilec zasledil policijski pes.

Ljubljanska policija je takoj po uradnem ogledu odredila natančno preiskavo na licu mesta in pa zasledovanje morilca. Pri tem se je poslužila tudi hudega policijskega psa, katerega jim je dal na razpolago neki ljubljanski veleindustrialec. Najprej so ugotovili, da je zapustil zločinca po svojem krvavem zločinu, ki skoro nima primere v naši kroniki podobnih zločinov in umorov, hlev skozi stranska vrata. Najprej je seveda podprl s kijem, s katerim je pobil svojo žrtev, glavna hlevna vrata. Skozi stranska vrata je vdrl nato v listnjak in iz tega skozi neko luknjo iz hleva na prosto. Na celi poti se poznajo tako na tleh kakor tudi na vratih in stenah veliki krvavi madeži. Ko so pripeljali psa na sled kjer je morilec zapustil hlev, je ta takoj sled sprejel in postal silno razburjen in hud tako, da mu ni upal nihče v bližino. Pes je šel takoj po sledi in sicer iz listnjaka naravnost k vodi. Sledil je jako dobro, posebno če se še vpošteva dejstvo, da je bil ta kos zemlje že precej prehojen in da se je vršilo zasledovanje še le po dvajsetih urah po umoru. Tam se je zločinca umiril delj časa, ker se pozna več stopinj na tem mestu. Gotovo si je tam umival okrvavljene roke in obraz. Od tod je šel pes po sledi dalje in je peljal zasledovalce naravnost v hišo aretiranege osumljenca! Našli so pri njem popolnoma okrvavljeno zavratnico, obleko in čevlje. Pes se je tako zagnal proti njemu, da so ga le s težavo odtrgali od njega, ker bi ga bil drugače gotovo raztrgal, ker je zelo močan in hud in je bil silno razdražen. Pobrali so njegovo okrvavljeno obleko, zavratnico in čevlje in so ga prepeljali v preiskovalni zapor v Ljubljano.

Jako važno je tudi za ugotovitev storilec dejstvo, katero je ugotovil policijski preiskovalni uradnik g. Zajdela. V bližnji gostilni je namreč izvedel, da je prišel tja storilec kmalu ali pa takoj po dejanju. Bil je silno razburjen in je tiščal v roki popolnoma okrvavljen žepni robc. Na vprašanje, kaj se mu je zgodilo, je trdil, da se mu je vllila kri iz nosa, in da že delj časa krvavi. Nato pa je ves prepaden takoj zopet odšel. Sumijo, da je prišel takoj od vode, kjer se je izpiral v gostilno, zato da bi izbrisal za sabo sled in da bi mogel dokazati, da je bil ob času zločina v gostilni in ne pri Kopačevih.

Osumljeni aretiranec je sosedov sin, ki se peča tudi z mešetarjo. Pri aretaciji, kakor tudi še sedaj pri preiskavi, pa odločno zanika umor in trdi, da takrat ni bil pri Kopačevih in se je okrvavil le vsled hude krvavitve iz nosu. Pravi, da se mu je vdrla kri tako močno, da je bil uverjen, da mu je počila žila in se je bal, da bo popolnoma izkrvavel.

Dosedaj je toliko ugotovljeno, preiskava pa se seveda nadaljuje in bomo poročali podrobnosti o poteku in izidu, ko bo dovršena in dobimo od oblasti potrebne uradne podatke.

Prijeti ponarejevalci denarja.

Orožniška postaja na Bregu pri Ptujju je zasledila ponarejevalce denarja, odvzela je vse tehnične priprave za izdelovanje bankovcev ter zaprla nad 20 usumljencev.

Ptuj, 21. nov. 1925.

Že nekaj časa se je šušljalo med ljudmi, da se ponareja v ptujski okolici denar. Ta je tajno zaupal prijatelju, prijatelj je povedal drugemu prijatelju, stvar se je sčasoma zvečala, sodnija je prišla zadevi na sled, orožniška postaja na Breg pri Ptujju je storila svojo dolžnost, bila podnevu in ponoči na nogah ter odkrila vso zadevo.

Delavnica, kjer so delali denar, je bila ambulanta; najprej je bila blizu Turnišč, nato se je pomaknila v Slovenjo vas, nato k Sv. Kungoti na Dravskem polju in nazadnje v Loko. Tam so tudi našli žandarje vse priprave. Dne 19. t. m. ob dveh popoldne so orožniki pripeljali na Breg velik del orodja in priprav, kar so ponarejevalci rabili za svoje delo. V posebni kaseti so steklene plošče, na katere so še nalepljeni stodinarski, petdolarski, desetdolarski in drugi bankovci. Tam je tudi izvrsten fotografski aparat, s katerim so ponarejevalci fotografirali prave bankovce v naravnih velikostih, različne kemikalije, ponarejeni in napol izdelani bankovci, različni stroji, revolver, nož itd. so corpora delicti. Delavnica se je vedno bolj pomikala proti Mariboru. Eden ponarejevalcev je bil že v Pesnici in je hotel čez mejo, a so ga

pravočasno ujeli in zaprli v Mariboru. Na Ptujskem polju se niso več čutili varne.

V Ptujju so zaprli nekega Franca Rupnika, ki je bil menda duša vsega podjetja. Razen tega so še zaprli 19 drugih, večinoma takih, ki so pomagali s tem, da so ponarejevalcem dajali stanovanje in hrano ali pa agitali za podjetje. Med njimi je tudi precej kmetov, ki so se na tak nepošten način hoteli iznebiti dolgov, ki jih tajejo.

V Pravnšvažju (na nekem večjem posestvu na Dravskem polju) je bila menda centrala, od koder se je vodil ves promet.

Nekaj oseb so zaprli tudi v Mariboru, kjer sodnija pridno zasleduje zadevo. Da se je stvar odkrila, zato gre v prvi vrsti zaslugi orožniški postaji na Bregu, ki je ravnala previdno in hitro ter na ta način odkrila velikansko goljufijo.

Posebno pozornost so ponarejevalci posvečevali dolarjem, ker se njih ponarejanje najbolj izplača. Baje so ponarejali tudi bankovce po 50 dolarjev, ki jih je neka ptujška banka spoznala za falzifikate, ko so ljudje prišli denar menjat. Desetdinarskih niso ponarejali, ni bilo vredno, pač pa sto- in tiscinarske. Tudi vođeni tisk v bankovcih so ponaredili s posebnimi pripra-

vami. Ponarejevalec je moral biti dober risar in fotograf ter v tiskarski stroki dobro izvežban. — Cela afera je vzbudila po Ptujju in Mariboru in v vsej deželi veliko senzacijo. Kakor

znano, so za ponarejevalce denarja določene jako visoke kazni. Pamilovanja vredni so nemara tisti ubogi ljudje, ki jih je pohlep po denarju zavedel v to grdo afero.

Donisi.

IZ SV. JURJA OB TABORU.

Da izve tudi širša okolica kaj o naših dogodkih in razmerah, ker Sentjurčani sicer kaj radi tiho kar zase živimo, povemo, da so se prej tako razburjeni politični in strankarski duhovi pri nas nekoliko polegli in začelo se je hvalevredno vzajemno življenje — napočila je doba skupnega gospodarskega dela za olepšavo in povzdigo kraja na zunaj in znotraj. Ta korak z veseljem pozdravljamo, kakor smo pred par leti zelo občudovali razdvojenost in razpad na vseh koncih. Zlo vojne in povojne dobe nam je zgledal in pokončal domalega vse občinske naprave. Tako je vzelo svoj konec vseh 13 občinskih mestov. Občinske ceste, katerih ima občina nad 12 km — in to brez koškega okrajne ceste — na oskrbi, so bile v skrajno desolatnem, skoraj neporabnem stanju. Šolsko poslopje je bilo že tako daleč neporabno, da je že višja oblast baže ukazala, da se mora opustiti ter graditi novo na drugem mestu. Zvonove nam je tudi pobrala vojskna neizprosost. Skratka vsega reda je hotelo biti konec, da ni našlo pri naših sicer vrlih vodilnih možeh, takorekoč ob dvajseti uri pravega razumevanja svojega mesta.

Ko je prešla na občinskih mostovih največja nevarnost, so se leti vseskozi prenovili, oziroma vzpostavili deloma novi, kar je stalo občini — ki ima sicer skrajno pisle dohodke — že mnogo denarja. Da se pa prihranijo še večji izdatki, s katerimi so pretile razdejane ceste, so se odločili naši vrli občani, da so popravili lanske leto vse občinske ceste na hvalevreden način v obliki samopomoči ali prostovoljnega kuluka — moramo trditi prav dobro. To delo je znal naš občinski odbor s pomočjo svojih zaupnikov tako dobro organizirati, da je prišel skoraj vsak občan po svojih davčnih možeh v pravi meri v poštev, a veliko jih je storilo še več kot svojo dolžnost. Gotovo pa je, da to veliko delo ni izšlo čisto brez stroškov za občinsko blagajno.

Ne malo šolsko poslopje na Taboru je bilo letos zunaj in znotraj povsem prenovljeno ter je dobilo nova stanišča, kar je posebno pozdraviti, ker prejšnja daleč niso odgovarjala higijenskim in sanitarnim ozirom. Tudi obsežni šolski vrt dobiva lepo novo ograjo iz železobetonskih stebričev in žičnato mrežo. Tako prenovljena šola z novo vrtno ograjo daje posebno lice našemu že po naravi vabljivemu kraju, poleg ličnih cerkvenih in drugih stavb, katerega ličnost pospešujejo seveda še novi mostovi in popravljene ceste.

Pa kakor čujemo, podjetnosti za povzdigo

Sentjurja še ni konec. Namerava se namreč glavni del občinske ceste pri Bučaku do Tabora (Plavšaka) — blizu dva km — tako preurediti in posuti, da bo dosegel enako veljavo okrajnih cest in to v svrhu predaje tega okrajnemu cestnemu odboru ali zaslupu na Vranskem. Z delom se bo baže takoj pričelo — če bo zima dopuščala — in to zopet z vzorno vzajemnostjo vseh občanov po samopomoči. Ta del ceste se bo tlakoval z debelim kamenjem, površ te plasti pa posul s trdim, tolimenim kamenjem, na kar se bo cela tvarina zvaljala, kakor to zahteva okrajni odbor. Umevno, da nastanejo tudi tukaj občini stroški, če ne več pa vsaj za dobavo tolenega kamenja, katerega bo treba nad 100 kubnih metrov.

Ker preostaja po oddaji te cestne proge občinski oskrbi še nad 10 km cest ter vsi številni mostovi, je upati, da bo znal občinski odbor ubrati vsa pota za uveljavljenje upravičenih zahtev za tem, da ta preureditev del ceste okrajni zastop vranski takoj prevzame v svoje območje, če poudarjamo okolnosti, da plačuje občina letno okoli 10.000 Din okrajnih doklad, a nima zato niti en meter okrajne ceste in niti enega okrajnega mostu, daš naše ceste in mostove skoraj celi okraj pridno izrablja. Tako bi se popravil naši občini šele kosček krivice, ki že davno kriči po zadoščanju.

V kritje vseh prednavedenih že izvršenih in tekočih preuredb in popravil izkazuje občinski proračun seveda okoli 60.000 Din primanjkljaja kakor: za mostove 27.000 Din, za že izvršena cestna dela 11.000 Din, za nadaljno cestno delo 10.000 Din, za renoviranje šole 12.000 Din, kar se ne da izsliti iz že itak visokih občinskih doklad, ki itak komaj krijejo redne, tekoče stroške. Gornji primanjkljaj je sklenil občinski odbor kriti s posojilom na desetletno amortizacijo, katero je veliki župan mariborski tudi dovolil najeti pri Južnostajerski posojilnici v Celju.

V Sentjurju se torej gibljemo, da ne zaostanemo za svetom, če omenimo še, da imamo 6 razr. osnovno šolo, razna kulturna društva, dvoje gasilnih društev, pošto, brzojav in telefon, da se bliža lepa okrajna cesta in nova zadržna elektrarna, čeprav so naše vasi že povečevaj elektrificirane, ter da smo si oskrbeli tudi že pri fari in pri podružnicah nove zvonove!

Občani pripravljamo občinskemu odboru še nadalje složno delovanje in srb za smoteno občinsko gospodarstvo ter bomo radi sledili njegovim dobrim navodilom in sklepom in to kljub težkim davčnim bremenom, kakor bomo odločno grajali morebitno nedelavnost ali nepodno nesporazumljenje radi kakih osebnih ozirov. — Le v slogi je moč in napredek mogoč.

Gospodarsivo.

Izkaz o stanju Narodne banke z dne 15. novembra 1925. (V oklepaju razlike napram stanju z dne 8. novembra 1925; vse v milijonih dinarjev.) Aktiva: kovinska podloga 486,7 (— 9,1), posojila: na menice 1080,2, na vredn. papirje 165,5, skupaj 1245,7 (+ 7,4), račun za odkup kronskega bankovcev 1186,3, račun začasne zamenjave 368,3 (+ 0,3), drž. dolg 2966,3, vrednost založenih državnih domen 2138,3, saldo raznih računov 985,4 (— 56,1), skupaj 9377,2. — Pasiva: glavnica in rezervni fond 34,5, bankovci v obtoku 6072,9 (— 64,5), račun začasne zamenjave 368,3 (+ 0,3), državne terjatve 84,6 (+ 34,4) obveznosti: po žiru 484,6, po raznih računih 119,4, skupaj 603,6 (— 27,7), vrednost založenih državnih domen 2138,3, azija 74,7 (+ 0,1), skupaj 9377,2; obrestna mera je ostala neizpremenjena.

Koliko je vojne odškodnine v prometu? Po najnovejših podatkih uprave za vojno škodo je dosedaj izdanih 4.199.379 komadov obveznic. Pri upravi vojne škode se nahaja 131.621 komadov, pri finančnem ministrstvu 151.000 komadov. Razne občine v Srbiji imajo veliko tega papirja, belgrajska n. pr. 123.712 komadov. Natiskano je bilo skupaj 4.600.000 komadov, sodišča so izdala na podlagi sodnih ugotovitev škode 4.199.000 komadov. V kratkem bo odrejen zadnji rok za zdajanje obveznic proti sodni ugotovitvi.

Produkcija tobaka. Letošnjo produkcijo tobaka v Jugoslaviji cenijo na 11.000 ton napram 33.670 ton v letu 1924. in 18.003 tone v letu 1923.

Pravilnik za zadruge za poljedelski kredit. Iz Belgrada poročajo, da je podpisan v poljedelskem ministrstvu nov pravilnik za zadruge za poljedelski kredit.

Odkup tobaka v Hercegovini. Uprava državnih monopolov je sklenila, da začne 20. t. m. odkupovati tobak v Hercegovini. Producenti tobaka zahtevajo, da se tobak plača takoj in v gotovini.

Propadanje hrvatskih obrtnikov. Te dni se je mudila v Belgradu deputacija hrvatskih obrtnikov in malih trgovcev. Prinesli so s seboj peticijo z 2000 podpisov. V njej so narisali nevzdržno propadanje obrtništva v Hrvatski. Lani je n. pr. samo v Zagrebu prenehalo delati nad 800 obrtnikov. Vzrok za to so davki, visoke bančne obresti itd. V peticiji zahtevajo ustanovitev filijale Državne hipotekarne banke v Zagrebu.

Sušak — svobodno pristanišče. Trgovci v Sušaku so predlagali v Belgradu, da postane Sušak svobodno pristanišče.

Vojvodina zahteva filijale poštne hranilnice. Trgovska zbornica v Novem Sadu je poslala poštному ministrtvu spomenico, v kateri zahteva ustanovitev podružnice poštne hranilnice za Vojvodino.

Trgovska pogodba z Albanijo. Iz Belgrada poročajo, da je ves material za trgovsko pogodbo z Albanijo pripravljen.

Kaj uvažamo iz Italije. Največ smo v prvi polovici t. l. uvozili iz Italije sledečega blaga (v milijonih dinarjev): bombažne tkanine

296,6, volnene tkanine 61,7, bombažni sukane 87,2, moka 135,8, premog 6,6, bombaž (surov) 25,8, žita 25,6, transportna sredstva 17,0, petrolej 3,4, riž 48,0, sulfati 41,7, olja 14,6, bencin 3,2 itd.

Italijanske banke. Koncem leta 1923. sta bili v Italiji 1702 banke s kapitalom 4673 milijonov lir. Tu niso vsete notne banke. Največ bank je bilo v Lombardiji (216 s kapitalom 2370 milijonov), nato sledi Lacij (Rim) s 126 zavodi, katerih kapital je znašal 850 milijonov lir. V Juljski Benečiji je bilo 43 bank s kapitalom 178 milijonov lir.

Svetovna pristanišča. Po neki ameriški statistiki je bil promet l. 1924. v lukah sledeč (v milijonih netozet. ton): Newyork 37,3, Hongkong 30,7, Antwerpen 31,3, Hamburg 30,9, London 29,6, Liverpool 24,7, Šangaj 24,7, Rotterdam 22,4, Kobe 22, Singapur 20,5.

Uvoz na Polj ko. Generalni konzulat poljske republike v Zagrebu naznanja, da so se odločbe ministrskega sveta z dne 7. avgusta, 11. junija in 17. julija t. l. glede prepovedi uvoza nekaterih vrst blaga na Poljsko z dnem 14. novembra t. l. tako spremenile, da od tega dne za tako blago ni več potrebno uvozno dovoljenje ministrstva trgovine in industrije, temveč zadostuje, da se tako blago v slučaju, da pride zanj v poštev konvencionalna znižana carinska postavka, opremi s potrdilom o svojem poreklu.

Borze.

23. novembra 1925

Denar.

Zagreb. Italija 226,18—228,25 (226,75 blago), London 272,84—274,84 (273,70 bl.), Newyork 56,104 do 56,704 (56,42), Pariz 220,30—224,30 (225 blago), Praga 166,50—168,50 (167,80 bl.), Dunaj 7,9125 do 8,0125 (7,95 bl.), Zürich 10,85—10,935 (10,8925 bl.). Zürich. Belgrad 9,175 (9,175—9,225), Pešta 71,70 (72,60—72,70), Berlin 126,50 (123,40—123,50), Italija 20,925 (20,75—20,85), London 25,135 (25,125 do 25,135), Newyork 518,625 (518,50—519), Pariz 20,10 (20,55—20,66), Praga 15,875 (15,53—15,40), Dunaj 73,10 (73—73,25), Bukarešta 2,375 (2,30 do 2,40), Sofija 8,725 (8,75—8,80), Varšava 74 (73 do 78), Amsterdam 208,65 (208,50—208,80), Carigrad 2,90, Atene 7, Kopenhagen 129,25, Stockholm 138,85 Oslo 105,75, Helsingfors 130,75, Madrid 74.

Dunaj. Devize: Belgrad 12,55, Kodani 155,80, London 34,8425, Milan 28,70, Newyork 708,35, Pariz 27,60, Varšava 102,50. Valute: dolarji 709 lira 28,63 dinar 12,49, češkoslovaška kruna 20,9650.

Praga. Devize: Lira 137,75, Zagreb 60, Pariz 131,50, London 163,6250, Newyork 33,75.

Vrednostni papirji.

Ljubljana. 7 odst. inv. pos. 71—73, vojna odškodnina 299—300, zaklj. 299—300, zastavni listi 20—22, kom. zadolžnice 20—22, Celjska 200—202, zaklj. 202, Ljubljanska kreditna 210 den., Merkantila 100—104, Pradedniona 950 den., Slavenska 49 den., Kred. zavod 175—185, zaklj. 175, Strojne 123 den., Veveč 120—125, Nihag 34 den., Stavbna 100—110, Sešir 145—152.

Zagreb. 7 odst. inv. pos. 71—73, vojna odškodnina 285—290, nov. 281—285, Hrv. esk. 119—120, Kred. 134—135, Hipobanka 65,50—67, Jugobanka 109—110, Pradedniona 933—935, Ljublj. kreditna 210 den., Eksploatacija 48 bl., Nihag 39 bl., Gutmann 395 bl., Slavex 155 bl., Slavonija 45,50 do 46,50, Trbovlje 330—340, Veveč 120 den.

Dunaj. Don. avska jadr. 65,7, Alpine 27,7, Greinitz 13,5, Kranjska industrijska 30,5, Trbovlje 42,1, Leykam 15,2, Slavex 19,5, Slavonija 59

Blago.

Ljubljana. Lea: Javorjeve deske, neobrob-
ljene, 3 m dolž., 25 cm šir. napr., 80 mm deb., feo
meja 650 den. Hrastovi plohi, neobrobjeni, 1a, 3 m
dolž., 25 cm šir. napr. in 80 mm deb. napr., feo
meja 1100 den. Bukovi hlodi od 3 m dolž., 25 cm
premera napr., feo meja 850 den. Bukovi hlodi la,
od 80 cm prem. naprej in od 3 m naprej, feo na-
kladalna postaja 450 den. Bukovi hlodi la, od
80 cm prem. naprej in od 3 m naprej, feo nakla-
dalna postaja 215 den. Jelove podmerne deske,
13 m, 20 mm, 4 m, feo vagon Postojna tranz. 470
blago. Zito in poljski pridelki: Pšenica
banatska, feo vagon nakladalna postaja 245 blago.
Pšenica slavonska, 77 težka, 2—3 odst. primesi, feo
vagon Bjelovar 268 blago. Koruza stara, par. Novi
Sad 160 blago. Koruza stara, par. Ljubljana 190 bl.
Koruza umetno sušena, par. Novi Sad 1 vag. 110,
zaklj. 110. Koruza pokvarjena, tal-quala, feo vagon
Domžale 1 vag. 115, zaklj. 115. Oves sremški, feo
Gunja 1 vag. 170, zaklj. 170. Ajda domača, par.
Ljubljana 1 vag. 265, zaklj. 265. Proso domače, feo
vag. prekm. postaja 215 bl. Otrobi debeli v vrečah,
fev vag. par. Novi Sad 145 bl. Otrobi drobni v vre-
čah, feo vag. Djakovo 120 bl. Otrobi drobni v vre-
čah, feo Ljubljana 140 bl. Krompir lepi beli, feo
nakl. postaja 68 bl. Stročnice in semena: Fižol
prepelčar, feo vag. štaj. post. 345 blago. Fižol
beli sremški, feo vag. nakl. post. 200 bl. Fižol rjavi
sremški, feo vag. nakl. post. 200 bl. Leča sladkorn.
par. Ljubljana 400 den. Brinje ital., par. Ljubljana

375 den. Kolonijalno blago: Riž brillato
No. 383, feo vag. Trst 570 bl. Seno, slama:
Seno sladko, stisnjeno, feo vag. nakl. post. 72 bl.
Seno polsladko, stisnjeno, feo vag. nakl. post. 60 bl.
Slama stisnjena, feo vagon nakladalna post. 50 bl.

Orlovski vestnik.

Er. Nardžić pošilja pristržne orlovske pozdra-
ve prijateljem v domovini iz novega sveta. Po skoro
7 dnevni vožnji po morju smo se danes popoldne iz-
krcali v Kebeku (Quebec v Kanadi.) Prvih pet
dni je bilo morje jako nemirno, vožnja zelo nepri-
jetna in morske bolezni na cente. Zadnja dva dni
se smo vozili po velikem zalivu sv. Lovrenca, torej
ne več po odprtem morju. Zato lepša in mirnejša
vožnja. Potnikov je to pot izredno malo. Med njimi
poleg mene en sam Slovenec, gosp. Jožef Jerše s
Senturške gore pri Kamniku, izkušen Amerikaneec,
in en kat. duhovnik, poljski misijonar, ki odhaja
v Kanado med svoje ondi naseljene rojake. Mno-
gim znanec in prijatelj sem ob slovesu obljub-
il, da jim pošljem pozdrave takoj po izkrcanju.
Toda zavoljo razmer in zelo kratkega časa — po-
tujem takoj dalje — je nemogoče pisati posamezni-
kom, zato naj to poročilo nadomesti dano obljubo.
Vsem iskren: Bog živ! — Pred odhodom iz ladje
»Empress of France«, dne 7. nov. 1925.

Odseki ljubljanskega orlovskega okrožja naj
čimprej pošljejo pooblastila za okrožne odbornike

na zbor delegatov J. O. Z. Odseku, ki pošlje svo-
jega zastopnika ni treba poslati pooblastila.

Okrožni svet za ljubljansko okrožje se vrši v
nedeljo, dne 29. novembra 1925 ob 8. uri zjutraj.
Točnost!

Vsem orlovskim odsekom in krožkom! Polo-
vična vožnja za zbor delegatov je ugodno rešena in
velja od 28. do 30. nov. t. l. Udeleženci kupijo na
odhodni postaji celo vozno karto in naj izrečno
zahtevajo mokri postajni žig. Na postaji v Ljubljani
vozne karte ne smejo oddati, ker velja v zvezi s
potrdilom, ki ga dobe na zboru delegatov, tudi za
povratek. Številka odloka je 36.251 od 14. nov. t. l.
Dolžnost vsakega društva je, da bo na zboru dele-
gatov zastopano bodisi po svojem ali po skupnem
zastopniku. — Zlasti pa morajo skrbeti orlovska
okrožja in orlovske srenje, da bodo vsi njihovi od-
seki odnosno krožki zastopani. Ponovno opozarja-
mo, da more en delegat zastopati do 10 odsekov
ali krožkov. Predsedstvo J. O. Z.

Naznanila.

Seja Slovenske krščanske ženske zveze bude
jutri v sredo ob petih popoldne v Jugoslovanski
tiskarni.

Sestanek društva »Treznost« se vrši v torek,
dne 24. t. m. ob 20. uri v brezalkoholni točilnici
na velesjmu. Dnevni red: 1. Pregled napredka ju-
goslovanskih antialkoholnih organizacij v zadnjih
štirih mesecih, 2. nadaljni razgovor o mladinski

organizaciji. Prijatelje treznostnega pokreta se k
temu sestanku vladno vabi. — Pripravljalni od-
bor.

Pevski zbor Glasbene Matice v Ljubljani. —
Vaje v tem tednu: torek in četrtek ob četrti na
sedem mešani zbor. Dan za pevsko šolo se določi
pri torkovi vaji. — Vsi in točno radi nastopa. —
Odbor.

Vrhnika. Ko se je te dni odpravil sv. Mi-
klavž iz Kurena po svetu, se je mimogrede oglašil
tudi na Vrhniki. Sporočil je, da pride v soboto,
dne 5. dec. ob 6. uri zvečer v Rokodelski dom, kjer
bo obdaroval v prvi vrsti orlovski naraščaj. Dal je
tudi vedeti, da bo letos prišel z večjim sijajem in
zanimivimi točkami. Vabljeni so predvsem stariši
naraščajnikov in pa Miklavževi prijatelji. — Na
svidenje!

Darovi.

Pogačnik Janke, posestnik, Ljubljana, Kro-
jaška ulica, je daroval 100 Din za slepe mesto
cvetja na krsto umrlega brata Antona.

Zahvala. Pevsko društvo »Zvone« v Trbovljah
se tem potom zahvaljuje vsem bratskim pevskim
društvom, ki so sodelovala na jubilejnim koncertu
ter vsem društvom, ki so poslala svoje deputacije
ali pismene čestitke.

Specialna mehanična delavnica za popravo pisalnih, računskih in drugih strojev LUDOVIK BARAGA Ljubljana, Selenburgova ulica št. 6/1
Telefon št. 9

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica Din 1.50 ali vsaka beseda 50 par. Naj-
manjši 5 Din. Oglasi nad devet vrstic se računajo više. Za odgovor znakom!

KUHARICA, sred. let, išče
mesta v župnišču. — Naslov
v upravi lista pod št. 7883.

Dekle, vajena nekoliko
in drugih hišnih del, ISČE
SLUŽBE. Najraje kot po-
močnica h kakšni šivilji. Poleg
šivanja bi pomagala pri ku-
hanju in pospravljanju. —
Ponudbe prositi na upravo
pod šifro: »Poštena« 7884.

ŠIVILJA-pomočnica
išče službo, gre tudi za
manjšo plačo Naslov pove
uprava lista pod št. 7849.

MLINSKI skladiščnik
išče se za neki veliki mlin
v bližini Osijeka skladiščnik,
okolu 40 let star, več v
poznavanju žita ter okreten
in samostojen v obče-
vanju z delavci kakor
tudi v vseh notranjih skla-
diščnih poslih. Prednost imajo
neozelenjeni ter taki, koji
so že službovali v sličnem
svojevstvu, a morejo se ponu-
diti tudi oženjeni. Nastop
službe čim prej. — Ponudbe
na upravo lista pod št. 7781.

NAJBOLJŠA
REKLAMA
so oglasi v »Slovencu«.

PLETILNI STROJ št. 8
naproday. — Naslov se izve
v upravi lista pod št. 7823.

Božična drevesca

1—4 metrov dolga, 1 vagon.
prodam. — Naslov v upravi
»Slovenca« pod št. 7872.

DRVA - CEBIN

Wollfova ulica 1/II. — Telefon 56

V najem se odda

usnjarsko podjetje

z vsemi potrebnimi lokali
in objekti. Naslov v upravi
»Slovenca« pod št. 7759.

Vrtnarskega VAJENCA

sprejme Iv. Bizovičar, vrtn.
podjetje, Ljubljana, Trnovo.

OPREMLJENA MESEČNA SOBA

s posebnim vhomom — se
oddaja s 1. decembrom. Po-
izve se od srede naprej med
11. in 14. uro: Ulica na
grad št. 7. 7786

BAKRENA PEČ

kopalna, dobro ohranjena,
cinkasta banja in lončene
peči naproday. — Naslov v
upravi lista pod št. 7869.

Nas preljubi oče, stari oče in tast, gospod

Josip Luhn star.

bivši tvorničar stekla

je v soboto popoldne v starosti 84 let, pre-
viden s svetotajstvi za umirajoče, mirno v
Gospodu zaspal.

Pogreb se vrši v torek ob treh popoldne
iz Vevč k Devici Mariji v Polju.

Vevče, dne 22. novembra 1925.

Zalujoče rodbine:

LUHN, AVANZINI, PARISCI.

čitajte in širite »Slovenec«

Maks Vodopivec

trgovec v Leskovcu

Kristina Vodopivec roj. Bon

trg. na Raki

POROČENA

dne 23. novembra 1925

Zahvala.

Vsem, ki so ob težki in nenadomestljivi
izgubi naše preljubne mamice, oziroma so-
proge in sestre, gospe

Frančiške Jeršin

z nami čutili in nas tolažili, vsem darovalcem
krasne cvetja in vsem, ki so predrago po-
kojnico v tako obilnem številu spremili k
večnemu počitku, izrekamo najpriskrenejšo za-
hvalo. — Posebno zahvalo smo dolžni preč.
duhovščini, g. dr. De Gleria za njegov trud in
vsem, ki so jo v težki boleznini tolažili.

Vsem in vsakemu posebej pa naša najpri-
srčnejša zahvala!

Primskevo pri Kranju, dne 23. nov. 1925.

Zalujoča rodbina JERSIN.

V globoki žalosti naznanjamo pretužno vest, da je naš iskrenoljubljeni
oče, stari oče in tast, gospod

Anton Reisner

posesnik in zasebnik

v nedeljo, dne 22. novembra, previden s tolažili sv. vere, v 67. letu svojega le-
delu in skrbi za rodbino posvečenega življenja zatisnil svoje trudne oči.

Pogreb nepozabnega rajnika se bo vršil v torek, dne 24. novembra ob
pol 4 popoldne iz hiše zalosti, Resljeva cesta št. 7, na pokopališče k Sv. Križu.
Sv. maše zadušnice se bodo brale v farni cerkvi sv. Petra v Ljubljani.

V Ljubljani, dne 22. novembra 1925.

Dr. Viktor Reisner, ing. Oskar Reisner, sinova.

Olga pl. Wollf, Hermina Anderka, Frida Firon, Lota Reisner, hčere.

Vsi ostali sorodniki.

Brez posebnega obvestila.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

Otroka kapitana Granla.

(Potovanje okoli sveta.)

Francoski spisal Jules Verne. — Poslovenil A. D.

Navedzna borba je trajala že več kakor deset
minut, ko so borci namah obstali kakor ukovani.
Orožje jim je popadalo iz rok. Viharnemu kriku je
sledil globok molk. Divjaki so obstali kakor pribiti
pri zaanjen gibu, dejal bi, da so osebe v živih slikah.

Človek bi rekel, da so okameneli.

Kje je bil vzrok nenadne spremembe in čemu ta
marmorna nepremičnost? Ni bilo dolgo od tega, in iz-
vedeli so, zakaj.

Jata kakadujev je sedla na vrh gumijevcev. Vse-
povsod se je jelo razlegati njihovo veselo ščebetanje.
V tistih živo pisanih kožuškah so bili podobni letelci
mavric. Prihod pisanega ptičjega oblaka je prekinil
borbo. Sledil ji je lov, koristnejši od boja.

Divjak je pograbil za rdeče barvan predmet ne-
navadne oblike in se izločil iz okamenela čete divja-
kov. Plazil se je neslišno, da niti list ni zašuštel, da
ni sprožil niti kamenčka. Plaval je kakor senca.

Ko je črnc prišel v primerno razdaljo, je vrgel
orožje vodoravno, da je letelo dva čevlja nad zemljo.
Tako je letelo kakih petdeset metrov, nato pa je si-
nilo v pravem kotu trideset metrov v zrak, pobilo
ducat ptičev in se v loku vrnilo k lovčevim nogam.
Glenarvan in tovariši so kar strmeli. Lastnim očem
niso mogli verjeti.

— To je bumerang! je dejal Ayrton.

Bumerang! je vzkliknil Paganel, avstralski

bumerang!

Kakor otrok je stekel in pobral orožje, da vidi,

kaj je notri.

Človek bi mislil, da je v notranjščini orožja kak

zakrivljenega lesa, trideset do štirideset palcev dolg.
V sredini je bil debel kake tri palce, na obeh koncih
pa se je zoževal v špicaste osti. Vbokli del je imel
šest črt, vzbočeni pa dvojce zelo ostri robovi. Orožje
je bilo prav tako enostavno kakor polet nerazumljiv.

— To je torej tisti čudoviti bumerang! je penav-
ljal Paganel in pozorno ogledoval čudno orožje. Kos
lesa in nič drugega. Zakaj se v danem trenutku od-
kloni od vodoravne smeri in vzpne v zrak, nato pa
zopet vrne v roko, ki ga je vrgla? Učenjaki in raz-
iskovalci niso nikdar mogli dati zadovoljive razlage
tega pojava.

— Ali ni stvar nekoliko podobna obroču, ki ga
vržeš na poseben način in se ti vrne v roko? je vpra-
šal John Mangles.

— Ali še preje odboju, ki ga opazujemo pri kro-
gli na biljardu, če jo primemo nizko in zadenemo v
polno? je pristavil Glenarvan.

— Nikakor ne, ju je zavrnil Paganel; pri obroču
in pri biljardni krogli imamo neko oporišče, ki po-
vzroči odboj ali odklon, v prvem slučaju tla, v drugem
preprega. Tukaj pa nimate prav nikjer oporne točke,
ker se bumerang zemlje niti ne dotakne, pa zleti
tako visoko v zrak.

— Kako si torej razlagate vi, gospod Paganel? je
vprašala lady Helena.

— Nčbene razlage nimam za ta pojav, samo dej-
stva ugotavljam; vzrok je prav gotovo edino le v na-
činu, kako metalec meče, ni pa v zunanji obliki bu-
meranga samega. Kar zadeva metanje, je še vedno
skrivnost Avstralcev.

— Na vsak način so te »opice« neverjetno pa-
metne, je pristavila lady Helena in pogledala po
strani majorja, ki je nejeverno odkimaval.

Čas jim je hitro mineval in Glenarvan je bil mne-
nja, da se ne sme predolgo muditi. Poprosil je torej
potnici, naj sedeta zopet na voz. Tu je vrtel divjak
in spregovoril zelo razburjen par besedi.

— O, kazvarje so zapazili! je vzkliknil Ayrton.

— Ali jih bodo lovili?

— To pa moramo videti, se je razvnel Paganel.
To mora biti krasno! Morebiti bo bumerang zopet
spregovoril.

— Kaj pravite vi, Ayrton?

— Mylord, brez skrbi počakamo, lov ne bo trajal
predolgo, je odgovoril čolnar.

Divjaki niso izgubili niti trenutka. Zanje ni večje
sreče kakor če ubijejo kazvarja. Tako ima vsa vas
živeža za par dni. Zato pa pokažejo pri takem lovu
divjaki največjo spretnost. Pa kako se jim neki po-
sreči, da brez puške in brez psov pobijejo tako urno
žival? To je bilo, kar je najbolj zanimalo Paganela.

Emu ali kazvar, ki mu pravijo domačini tudi mu-
rek, je žival, ki potaja od dne do dne bolj redka po
avstralskih planjavah. Kazvar je velika, dva in pol
čevlja visoka ptica, ki ima belo meso, zelo podobno
puranovemu. Na glavi ima roženo ploščico. Njegove
oči so svetlorjavne, črni kljun je zakrivljen navzdol.
Na prstih ima mogočne kremplje. Krnjeve peroti,
prave šule, mu ne morejo pomagati pri letanju. Perje,
da ne rečemo raje puh, je temnejše na vratu in na
prsih. Kazvar ne more letati, zato pa teče hitreje
kakor najhitrejši konj na dirkališču. Vjeti ga moreš
torej edino le z zvijačo, pa še zvijača mora biti pre-
metena.

Ko je Avstralec zaklinal, se je decetorica divjakov
razvila kakor oddelek strešcev. Nedaleč je bila obču-
dovanja vredna ravnica, kjer so rastle indigove rast-
line in modrile vso okolico. Popotniki so se ustavili
na robu gozda.

Ko so se divjaki približali, se je splašilo pol du-
cata nojev in zbežalo. Ustavili so se miljo daleč. Ko
si je bil prvi lovec te divjaške soseske natančno ogled-
dal novo zatočišče, je namignil tovarišem, naj se usta-
vijo. Ubodali so ga in polegali po tleh, lovec pa je
potegnil iz mreže dvojce zelo spretno sešitih kazvar-
jevih kož in si jih nateknil. Nato se je začel bližati
pticam, oponašajoč kazvarja, ki išče hrane.

Priporočamo »Mojorjeve knjižnice na Prevaljah: 4. zv. Križev pot.
Roman. 5. zv. Knez Serebrjani, roman. 6. zv. Zgodba na gmadi, povest.
7. zv. Ološki postržek, povest. — Cene so v Mladiki. — KOL.

Primeren prostor

za adaptacijo PEKARIJE v Ljubljani. Iščem. - Naslov v upravi lista pod štev. 7885.

Kuhinjsko posodo

emajlirano posodo vseh vrst in druge potrebščine na trpežnost ter najcenejše dobite pri trdki

A. VICEL - NABITOR
Glavni trg 5

Diesel motor 70 HP

kompleten, z 10.000 kg rezervarjem za olje in prevoznim vozom za 1020 kg, se radi povečanja obrata prodaja. Motor je v obratu. — Vprašanje na štev. 7857.

VINSKA VELETRGOVINA V SLOVENIJI**išče ravnatelja.**

Sprejmemo samo strokovno in trgovsko popolnoma izvežbano moč. Stanovanje na razpolago — prejemki po dogovoru. — Ponudbe na ALOMA Company, Ljubljana, pod šifro: »VINO«.

Miklavž — pride!

Kam??? V detaljno trgovino

FRAN DERENDA & Co. na Erjavčevi c. 2

KAJ PRINESE? Oblečila in čevlje za dečke, deklice in otroke po reklamnih cenah.

KAJ NAJ STORIM? Hiti in kupi, dokler je še čas?

KORUZO

novi, zdravo blago, se dobi najceneje pri FRAN PO-GACNIK — Ljubljana, Dunajska cesta 36. 7783

Kanarčke kupim,

dobre pevce. Pismene ponudbe s ceno prosim na naslov: KERN, Ljubljana 7, Celovška cesta 90. 7870

25. novembra otvoritev

modne in manufakturne trgovine

Jos. Karničnik

MARIBOR, Slovenska ulica 10

Lutzove peči in štedilniki

so najboljši, najtrpežnejši in najcenejši!

Nič popravil. Koterega dima. Prihranek na kurivu ogromen.

Naša tovarna izdeluje originalne Lutzove emajlne peči (okrogle in štirioglate), kamine, emajlne in laki-rane štedilnike, naprave za segrevanje vode za kopalnice v zvezi s štedilnikom, dimna kolena in cevi, lične emajlne tablice in napise.

Priporočamo svetovno znane proizvode, ki jih izdeluje naša tvornica edina v Jugoslaviji, solidno, lepo in trpežno, in vabimo cenjene interese, da si osebno ogledajo v tovarni našo veliko zalogo.

Tvornica emajliranih peči LUTZ d. d. Ljubljana-Siška, Frankopanska ul. 21 blizu Gorenjskega kolodvora.

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem javljamo tužno vest, da je naš preljubljeni soprog, oče, brat, tast itd., gospod

Anton Pogačnik

posestnik, bivši župan itd.

danes ob tri četrt na dve popoldne v starosti 53 let, previden s sv. zakramenti, nenadoma v Gospodu zaspal.

Pogreb dragega pokojnika se bo vršil v sredo, 25. t. m. ob 3. uri popoldne iz hiše žalosti, Celovška cesta št. 34, na pokopališče k Sv. Križu.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v različnih cerkvah.

Ljubljana, Šiška, 23. novembra 1925.

Zalujoči ostali.

Brez posebnega obvestila.

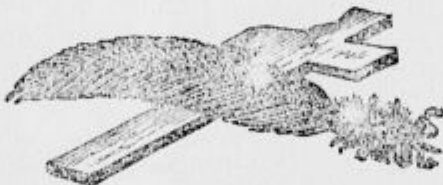
Zahvala. Povodom bridke, nenadne smrti nepozabne matere, sestre, tete, stare matere in svakinje, vdove, gospe

Frane Gimerman voj. Poznajelšek

smo prejeli nebroj sožalj in se tem potom kar najpristneje zahvaljujemo vsem, zlasti častiti duhovščini, p. n. pevcem ter cenj. občinstvu, ki je v tolikem številu spremilo predrago pokojnico k večnemu počitku.

Št. Rupert, dne 21. novembra 1925.

Rodbine: CIMERMAN, BREZOVAR, KO-STELEC, SEVŠEK in ZELENK.

„Kmeška posojilnica ljubljanske okolice“ v Ljubljani javlja tužno vest, da je preminul nje dolgoletni odbornik, gospod

Pogačnik Anton

veleposestnik itd. v Spodnji Šiški

Zaslužnemu pokojniku ohranimo trajen in časten spomin.

V Ljubljani, dne 23. novembra 1925.